

CATASTROFA CARE NE AMENINȚĂ
ȘI CUM TREBUIE SĂ LUPTĂM ÎMPOTRIVA EI ⁷⁵

*Scris la 10—14 (23—27)
septembrie 1917*

*Publicat la sfârșitul lunii octombrie
1917 în broșură, în ed. „Priboi”*

Se tipărește după manuscris

Tragedia camarazilor 9 Oct 1917

Scrisoare redactorilor.

Prima pagina camara... (text partially illegible)

... (text partially illegible)

... (text partially illegible)

... (text partially illegible)

... (text partially illegible)

... (text partially illegible)

Prima pagina a manuscrisului lui V. I. Lenin „Catastrofa care ne ameninta
si cum trebuie sa luptam impotriva ei“. — 10—14 (23—27) septembrie 1917

Micșorât

NE AMENINȚĂ FOAMETEA

O catastrofă iminentă amenință Rusia. Transportul feroviar este extrem de dezorganizat și se dezorganizează din ce în ce mai mult. El se va opri. Se va opri aprovizionarea fabricilor cu materii prime și cu cărbuni. Se va opri aprovizionarea cu cereale. Capitaliștii sabotează (deteriorează, sistează, subminează, frânează) fără încetare în mod intenționat producția, în speranța că această catastrofă fără precedent va duce la prăbușirea republicii și a democratismului, a Sovietelor și în general a asociațiilor proletare și țărănești, înlesnind întoarcerea la monarhie și restabilirea atotputerniciei burgheziei și a moșierilor.

Ne amenință inevitabil o catastrofă de proporții nemai-pomenite și foametea. Toate ziarele au scris în nenumărate rânduri despre asta. Atât diversele partide, cât și Sovietele de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor au adoptat nenumărate rezoluții în care recunosc iminența catastrofei, recunosc că ne aflăm la un pas de ea, că trebuie să se ducă o luptă înverșunată împotriva ei, că pentru a preîntâmpina dezastrul sînt necesare „eforturi eroice“ din partea poporului etc.

Toți o spun. Toți o recunosc. Toți sînt convinși de asta.

Și nu se face nimic.

S-a scurs o jumătate de an de revoluție. Catastrofa s-a apropiat și mai mult. S-a ajuns la șomaj de masă. Gîndiți-vă numai: în țară nu există mărfuri, țara piere din lipsă de produse, din lipsă de brațe de muncă, deși cantitățile existente de cereale și de materii prime sînt îndestu-

lătoare — și, în această țară, într-un moment atât de critic, s-a ajuns la șomaj de masă! Mai este nevoie de alte dovezi pentru a arăta că într-o jumătate de an de revoluție (pe care unii o numesc mare, dar pe care, deocamdată, ar fi poate mai nimerit s-o numim putredă), într-o republică democratică, în care abundă tot soiul de asociații, organe și instituții care se intitulează cu fală „democrat-revoluționare“, *nu* s-a întreprins de fapt absolut nimic serios împotriva catastrofei, împotriva foametei? Ne apropiem cu pași repezi de un dezastru, căci războiul nu așteaptă, și dezorganizarea pe care o produce el în toate domeniile vieții poporului devine din ce în ce mai gravă.

Puțină atenție și chibzuială e suficientă spre a ne convinge că există mijloace de luptă împotriva catastrofei și a foametei, că măsurile de luptă sînt cît se poate de simple și clare, absolut realizabile, cu totul corespunzătoare forțelor poporului, și că, dacă aceste măsuri *nu se iau*, asta e *numai* pentru că realizarea lor ar atinge profiturile fabuloase ale unui mănunchi de moșieri și capitaliști.

Într-adevăr, putem garanta că nu veți găsi o cuvîntare, un articol de ziar, indiferent de orientare, o rezoluție a indiferent cărei adunări sau instituții în care să nu se admită cît se poate de clar și fără echivoc principala și fundamentală măsură de luptă, de preîntîmpinare a catastrofei și a foametei. Această măsură este controlul, supravegherea, evidența, reglementarea de către stat, stabilirea unei juste repartizări a brațelor de muncă în producție, precum și distribuirea produselor, păstrarea forțelor poporului, înlăturarea oricăror cheltuieli inutile de forțe și economisirea lor. Control, supraveghere, evidență — iată cuvîntul de ordine în lupta împotriva catastrofei și foametei. Iată un lucru indiscutabil și unanim recunoscut. Și iată ce *nu se face* de teamă de a nu lovi în atotputernicia moșierilor și capitaliștilor, de a nu atinge profiturile lor uriașe, nemaipomenite, scandaloase, profituri realizate de pe urma scumpetei, a furniturilor de război (iar pentru război „lucrează“ astăzi direct sau indirect

aproape toată lumea), profituri pe care toți le văd și le știu și de care toată lumea se vaită.

Iar statul nu face absolut nimic în vederea instituirii unui control, a unei supravegheri și a unei evidențe serioase.

INACTIVITATEA TOTALĂ A GUVERNULUI

Orice control, orice supraveghere, orice evidență, orice încercare a statului de a le organiza sînt sabotate pretutindeni în mod sistematic. Trebuie să fii nemaipomenit de naiv ca să nu pricepi — sau să fii din cale-afară de ipocrit ca să te faci că nu pricepi — de unde pornește acest sabotaj, cu ce mijloace este el organizat. Căci sabotajul pus la cale de bancheri și de capitaliști, *zădărnicierea* de către ei a oricărui control, a oricărei supravegheri și evidențe este adaptat la formele de stat ale republicii democratice, este adaptat la existența instituțiilor „democrat-revoluționare”. Domnii capitaliști și-au însușit de minune un adevăr pe care toți adeptii socialismului științific îl admit în vorbe, dar pe care menșevicii și socialiștii-revoluționari s-au străduit să-l uite, de îndată ce amicii lor au pus mîna pe cîte un post de ministru, de ministru adjunct etc. Este vorba de adevărul că înlocuirea formelor de guvernare monarhice prin forme democratice republicane nu atinge cîtusi de puțin esența economică a exploatării capitaliste și, prin urmare, și invers: ajunge să se schimbe *forma* de luptă pentru intangibilitatea și caracterul sacru al profiturilor capitaliste, pentru ca ele să fie apărate și într-o republică democratică cu același succes cu care erau apărate sub regimul monarhiei absolute.

Sabotajul modern, de ultimă oră, sabotajul democratic republican al oricărui control, al oricărei evidențe și supravegheri se caracterizează prin aceea că în vorbe capitaliștii recunosc „cu ardoare” (ca și toți menșevicii și socialiștii-revoluționari, firește) „principiul” controlului și necesitatea lui, numai că ei insistă asupra unei introduceri „treptate”, metodice, „reglementate de către stat” a acestui control. În realitate însă, îndărătul acestor cuvinte frumoase se ascund *torpilarea* controlului, reducerea lui la zero, transformarea lui într-o ficțiune, într-un joc de-a

controlul, se ascund amânarea tuturor măsurilor serioase de ordin practic, crearea unor instituții de control extrem de complicate, greoaie, birocratice, neviabile, în întregime dependente de capitaliști, care nu fac și nu pot face absolut nimic.

Pentru a nu face afirmații gratuite, vom invoca mărturiile ale menșevicilor și socialiștilor-revoluționari, adică ale unor oameni care au avut majoritatea în Soviete în primele șase luni de revoluție, care au intrat în „guvernul de coaliție” și care sînt deci politicește răspunzători față de muncitorii și țărani ruși pentru îngăduința manifestată față de capitaliști, pentru zădărnicierea oricărui control de către capitaliști.

Organul oficial al celei mai înalte dintre așa-zisele instituții ale democrației „revoluționare”, investite „cu puteri depline” (nu rîdeți!), „Izvestiia C.E.C.” (adică a Comitetului Executiv Central al Congresului Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor din Rusia), a publicat în numărul 164 din 7 septembrie 1917 o *decizie* a unei instituții speciale pentru problemele controlului, care a fost creată de aceiași socialiști-revoluționari și menșevici și care se află în mîna lor. „Secția economică” a Comitetului Executiv Central — iată cum se intitulează această instituție specială. În decizia publicată de ea se recunoaște în mod oficial ca un fapt cert „*inactivitatea totală a organelor centrale pentru reglementarea vieții economice înființate pe lîngă guvern*”.

Nu-i așa că nu ne-am putea imagina o mărturisire mai grăitoare a falimentului politicii menșevice și socialist-revoluționare, mărturisire subscrisă de menșevicii și socialiștii-revoluționari înșiși?

Încă din timpul țarismului s-a recunoscut necesitatea reglementării vieții economice și au fost create în acest scop unele instituții. Dar în timpul țarismului dezastrul economic se accentua, atingînd proporții monstruoase. Din primul moment s-a considerat că sarcina guvernului republican revoluționar a fost aceea de a lua măsuri serioase

și hotărâte în vederea lichidării acestei situații. Când a fost alcătuit guvernul „de coaliție“, în care au intrat menșevicii și socialiștii-revoluționari, acesta, în declarația sa solemnă din 6 mai către întregul popor, a făcut promisiunea și și-a luat obligația de a institui controlul și reglementarea de către stat. Iar Țeretelii și Cernovii, ca și toți conducătorii menșevici și socialiști-revoluționari, făceau legămînt nu numai că poartă răspunderea pentru guvern, dar și că, aflate sub influența lor, „organele democrației revoluționare, învestite cu puteri depline“, urmăresc și controlează în mod efectiv activitatea guvernului.

De la 6 mai s-au scurs patru luni, patru luni grele, în răstimpul cărora Rusia a jertfit sute de mii de soldați pentru o „ofensivă“ absurdă, imperialistă, iar dezastrul economic și catastrofa se apropiau cu pași uriași, deși vara oferise posibilități excepționale de a se realiza mult atît în domeniul transporturilor pe apă, cît și al agriculturii și explorărilor miniere etc. etc., — iar după aceste patru luni menșevicii și socialiștii-revoluționari sînt nevoiți să recunoască oficial „inactivitatea totală“ a instituțiilor de control înființate pe lîngă guvern !

Și acești menșevici și socialiști-revoluționari, luîndu-și un aer grav de bărbați de stat, flecăresc acum (scriem aceste rînduri chiar în ajunul Consfătuirii democratice ⁷⁶ din 12 septembrie) despre faptul că situația ar putea fi remediată, trecîndu-se de la coaliția cu cadeții la o coaliție cu marii rechini ai comerțului și ai industriei, ca Reabușinski, Bublikov, Tereșcenko & Co. !

Ne întrebăm cum se explică această surprinzătoare orbire a menșevicilor și a socialiștilor-revoluționari ? Trebuie să-i considerăm oare niște prunci în politică, care dintr-o totală naivitate și prostie nu știu ce fac și se înșală, fiind de bună-credință ? Sau poate abundența de locșoare de miniștri, miniștri adjuncți, guvernatori generali, comisari etc., pe care le ocupă ei, are darul de a produce un fenomen special de orbire, o orbire „politică“ ?

MĂSURILE DE CONTROL SÎNT ÎNDEOBȘTE CUNOSCUTE
ȘI LESNE DE ÎNFĂPTUIT

Ne-am putea întreba : nu cumva mijloacele și măsurile de control sînt extrem de complicate, anevoioase, neverificate încă, poate chiar necunoscute ? Nu se explică oare tărăgănelile prin faptul că oamenii de stat care fac parte din partidul cadet, din clasa comercianților și industrișilor, din partidele socialist-revoluționar și menșevic de o jumătate de an trudesec în sudoarea frunții să caute, să studieze, să descopere măsuri și mijloace de control, dar că problema se dovedește a fi cît se poate de complicată și rămîne încă nerezolvată ?

Din păcate, ei încearcă să prezinte lucrurile în felul acesta ca să arunce praf în ochi țăranilor înapoiți, neștiutori de carte și abrutizați și filistinilor, care cred orice și nu aprofundează nimic. În realitate însă, chiar țarismul, chiar „vechiul regim“, înființînd comitetele pentru industria de război, a dat dovadă că *a cunoscut* măsura esențială, principalul mod și principala cale de control : asocierea populației pe diferite profesii, după țelurile muncii, pe ramuri de activitate etc. Dar țarismul, *temîndu-se* de asocierea populației, a îngădit în fel și chip, a pus bariere artificiale acestei căi, acestei modalități de control îndeobște cunoscute, extrem de simple și întru totul aplicabile.

Toate statele beligerante, cărora războiul le aduce mari greutăți și calamități, care suferă în mai mare sau mai mică măsură de pe urma situației economice dezastruoase și a foametei, au trasat, au stabilit, au aplicat, au încercat încă de mult *o serie întregă* de măsuri de control, care se rezumă aproape întotdeauna la asocierea populației, la crearea sau la încurajarea a tot felul de asociații, cu participarea reprezentanților statului, sub supravegherea lui etc. Toate aceste măsuri de control sînt îndeobște cunoscute, despre ele s-a vorbit și s-a scris mult ; legile privitoare la control promulgate de puterile beligerante înaintate au fost traduse în limba rusă sau expuse amănunțit în presa rusă.

Dacă statul nostru *ar voi* cu adevărat să înfăptuiască un control efectiv și serios, dacă instituțiile lui nu s-ar condamna prin slugărnicia lor față de capitaliști la „inactivitate totală“, statului nu i-ar mai rămîne decît să ia cu amîndouă mîinile din rezervele extrem de bogate de măsuri de control deja cunoscute, deja aplicate. Unicul impediment în această direcție, impediment pe care cadeții, socialiștii-revoluționari și menșevicii îl ascund poporului, a fost și rămîne faptul că acest control ar da la iveală fabuloasele profituri ale capitaliștilor și le-ar submina.

Pentru a lămuri mai concret această problemă dintre cele mai importante (echivalentă, în fond, cu problema programului *oricărui* guvern cu adevărat revoluționar, care ar voi să salveze Rusia din ghearele războiului și ale foametei), să enumerăm principalele măsuri de control, examinînd pe fiecare în parte.

Vom vedea că unui guvern căruia nu i se zice democrat-revoluționar numai în derîdere i-ar fi fost de ajuns să decreteze, încă din prima săptămîină a formării lui, aplicarea principalelor măsuri de control, să stabilească o pedeapsă strașnică pentru capitaliștii care s-ar sustrage în mod fraudulos de la control și să facă apel la populație pentru a-i supraveghea ea însăși pe capitaliști, pentru a veghea ca aceștia să îndeplinească cu conștiinciozitate hotărîrile privitoare la control, — și controlul ar fi fost de mult realizat în Rusia.

Iată care sînt principalele măsuri :

1) Fuzionarea tuturor băncilor într-o bancă unică și controlul de stat asupra operațiilor ei, sau naționalizarea băncilor.

2) Naționalizarea sindicatelor, adică a celor mai mari uniuni monopoliste ale capitaliștilor (sindicatul zahărului, petrolului, cărbunelui, metalurgiei etc.).

3) Desființarea secretului comercial.

4) Sindicalizarea obligatorie (gruparea obligatorie în uniuni) a industriașilor, comercianților și a tuturor patronilor.

5) Gruparea obligatorie a populației în asociații de consum sau încurajarea acestei grupări, precum și exercitarea unui control asupra asociațiilor.

Să vedem ce importanță ar avea fiecare din aceste măsuri dacă ar fi realizată în spirit revoluționar și democratic.

NAȚIONALIZAREA BĂNCILOR

Băncile sînt, precum se știe, focarele vieții economice moderne, principalii centri nervoși ai întregului sistem economic capitalist. A vorbi despre „reglementarea vieții economice“ ocolind problema naționalizării băncilor înseamnă sau a dovedi ignoranța cea mai crasă, sau a înșela „poporul de jos“ cu vorbe sforăitoare și făgăduieli frumoase, fiind dinainte hotărît să nu îndeplinești aceste făgăduieli.

Reglementarea și controlul aprovizionării cu cereale și în genere a producției și repartiției produselor fără reglementarea și controlul operațiilor bancare ar fi un nonsens. E ca și cum ai alerga după o „copeică“ problematică, fără să te uiți la milioane de ruble. Băncile de astăzi sînt atît de strîns și de indisolubil sudate cu comerțul (cu comerțul de cereale și cu oricare alt comerț) și cu industria, încît fără „a pune mîna“ pe bănci nu se poate face nimic serios, nimic „democratic-revoluționar“.

Dar poate că „a pune mîna“ pe bănci ar fi pentru stat o operație extrem de grea și de încîlcită? Lucrurile sînt prezentate de obicei în felul acesta pentru a-i intimida pe filistini — și asta o fac, bineînțeles, capitaliștii și apărătorii lor, căci e în avantajul lor.

În realitate însă, naționalizarea băncilor nu ia nici o copeică nici unui „proprietar“ și nu prezintă absolut nici o dificultate de ordin tehnic sau organizatoric. Ea este frînată *exclusiv* de interesele egoiste murdare ale unui mic număr de bogați. Dacă naționalizarea băncilor este confundată atît de des cu confiscarea averilor particulare, vina pentru răspîndirea acestei confuzii de noțiuni o poartă presa burgheză, care are interes să înșele publicul.

Proprietatea capitalurilor cu care operează băncile și care se concentrează în bănci este adevărată prin titluri tipărite și scrise: acțiuni, obligațiuni, polițe, chitanțe etc. Nici unul dintre aceste titluri nu se pierde și nu se modifică prin naționalizarea băncilor, adică prin fuzionarea tuturor băncilor într-o bancă de stat unică. Cine a avut 15 ruble în carnetul de economii rămâne posesorul a 15 ruble și după naționalizarea băncilor, iar cine a avut 15 milioane sub formă de acțiuni, obligațiuni, polițe, warante etc. rămâne tot cu 15 milioane.

Care este, așadar, rostul naționalizării băncilor?

Asupra băncilor izolate și asupra operațiilor lor (chiar dacă s-ar desființa secretul comercial etc.) este imposibilă stabilirea unui control real, căci este imposibilă urmărirea procedurilor extrem de complicate, de încâlcite și de ingenioase întrebuițate la întocmirea bilanțurilor, la înființarea de întreprinderi fictive și de filiale, la folosirea unor oameni de paie etc. etc. Numai fuziunea tuturor băncilor într-o bancă unică, fără a aduce ca atare nici cea mai mică schimbare a relațiilor de proprietate, fără a lua, repetăm, nici un ban de la nici un proprietar, creează *posibilitatea* unui control real, — firește, cu condiția aplicării tuturor celorlalte măsuri arătate mai sus. Numai prin naționalizarea băncilor *se va putea ajunge* ca statul să știe încotro și cum, de unde și în ce moment se pompează milioanele și miliardele. Și numai controlul exercitat asupra băncilor, asupra centrului, asupra pivotului principal și mecanismului de bază al circuitului capitalist va permite să se instituie efectiv, nu în vorbe, un control asupra întregii vieți economice, asupra producției și repartiției celor mai importante produse, va permite „reglementarea vieții economice“, care altfel este condamnată inevitabil să rămână o frază ministerială bună pentru înșelarea plebei. Numai controlul asupra operațiilor băncilor, cu condiția fuzionării lor într-o bancă de stat unică, va permite ca, aplicându-se ulterior măsuri ușor realizabile, să se organizeze perceperea unui impozit real pe venit fără ca bunurile și veniturile să poată fi ascunse, căci astăzi impozitul pe venit continuă să fie în mare măsură o ficțiune.

Ar fi suficient ca naționalizarea băncilor să fie decretată, și directorii și funcționarii ar putea s-o înfăptuiască ei înșiși. Nu este nevoie aici de nici un aparat special, de nici un fel de măsuri pregătitoare speciale din partea statului; această măsură poate fi realizată printr-un decret, „dintr-o lovitură“. Căci posibilitatea economică a realizării unei astfel de măsuri a fost creată tocmai de capitalism, din moment ce el a ajuns să creeze polițe, acțiuni, obligațiuni etc. Rămîne *doar unificarea contabilității*, și dacă statul democrat-revoluționar ar hotărî convocarea imediată, prin telegraf, în fiecare oraș, a unor adunări, iar în regiuni și în țara întreagă a unor congrese ale directorilor și ale funcționarilor, în vederea fuzionării imediate a tuturor băncilor într-o bancă de stat unică, reforma ar putea fi efectuată în câteva săptămîni. Bineînțeles că tocmai directorii și funcționarii superiori ar opune rezistență, ar încerca să tragă statul pe sfoară, să tărăgăneze lucrurile etc., căci acești domni și-ar pierde locșoarele atît de bănoase, n-ar mai avea posibilitatea de a face operații frauduloase atît de rentabile; *iată toată esența problemei*. Unificarea băncilor nu reprezintă însă nici cea mai mică dificultate de ordin tehnic. Și dacă puterea de stat nu este revoluționară doar în vorbe (adică nu se teme s-o rupă cu inerția și cu rutina), dacă ea nu e democratică doar în vorbe (adică acționează în interesul majorității poporului, și nu în interesul unui mănunchi de bogătași), atunci ar fi suficient să decreteze confiscarea averii și pedapsa cu închisoarea pentru directorii, membrii consiliilor de administrație, marii acționari care s-ar face vinovați de cea mai mică tărăgăneală sau de încercări de a ascunde documente și dări de seamă, ar fi suficient, de pildă, ca funcționarii săraci să fie organizați *separat*, acordîndu-li-se premii pentru descoperirea înșelătoriilor și a tărăgănelii din partea celor bogați, pentru ca naționalizarea băncilor să fie efectuată foarte rapid și fără complicații.

Avantajele pe care le-ar aduce întregului popor naționalizarea băncilor, și *nu* atît muncitorilor (care nu prea au de-a face cu băncile), cît masei țăranilor și a micilor industriași, ar fi imense. Ar rezulta o mare economie de muncă și, presupunînd că statul ar păstra vechiul număr

de funcționari de bancă, s-ar putea realiza un serios pas înainte în direcția universalizării folosirii serviciilor prestate de bănci, în direcția sporirii numărului de sucursale. Operațiile bancare vor deveni mult mai accesibile etc. etc. Creditul ar deveni incomparabil mai accesibil și mai lesnicios tocmai pentru *micii* patroni, pentru țărănime. Cît privește statul, el ar avea pentru prima dată putința să urmărească *îndeaproape* principalele operații financiare, fără ca ele să fie tănuite, apoi să le controleze, să reglementeze viața economică și, în sfârșit, să primească milioane și miliarde pentru operații de stat importante, fără a plăti domnilor capitaliști „comisioane“ exorbitante „pentru servicii“. Iată de ce — și numai din această pricină — toți capitaliștii, toți profesorii burghezi, toată burghezia, toți Plehanovii, Potresovii & Co. care o slujesc sînt gata să se arunce în luptă spumegînd de mînie împotriva naționalizării băncilor, să născocoască mii de subterfugii împotriva acestei măsuri vitale și foarte lesne de înfăptuit, deși *chiar* din punctul de vedere al „apărării“ țării, adică din punct de vedere militar, ea ar fi o măsură cît se poate de avantajoasă și ar spori enorm „puterea militară“ a țării.

Ni s-ar putea poate obiecta aici : de ce state înaintate ca Germania și Statele Unite ale Americii realizează o admirabilă „reglementare a vieții economice“ fără să se gîndească măcar la naționalizarea băncilor ?

Pentru că — vom răspunde noi — aceste state, deși unul este monarhie, iar celălalt — republică, sînt *amîndouă* nu numai state capitaliste, ci și imperialiste. Ca atare, ele înfăptuiesc prefacerile de care au nevoie pe o cale birocratică-reacționară, pe cînd noi vorbim aici despre o cale democratică-revoluționară.

Iată o „mică deosebire“ care are o însemnătate esențială. De cele mai multe ori, lumea „nu obișnuiește“ să se gîndească la sensul ei. Cuvintele „democrație revoluționară“ au devenit la noi (mai ales la socialiștii-revoluționari și la menșevici) o expresie aproape convențională, cum ar fi : „slavă domnului“, pe care o folosesc și oameni ce nu sînt atît de ignoranți încît să creadă în Dumnezeu, sau : „onorabile cetățean“, cu care lumea se adresează

uneori pînă și colaboratorilor de la „Den“ sau „Edinstvo“, deși aproape toți încep să bănuiască că aceste ziare sînt fondate și finanțate de capitaliști în interesul capitaliștilor și că, în consecință, colaborarea pseudosocialiștilor la ele este puțin „onorabilă“.

Dacă nu întrebuițăm cuvintele „democrație revoluționară“ ca o frază șablon, de paradă, ca o denumire convențională, ci *gîndindu-ne* la sensul lor, ne dăm seama că a fi democrat înseamnă de fapt a lua în considerare interesele majorității poporului, și nu cele ale minorității, că a fi revoluționar înseamnă a nimici în modul cel mai hotărît, fără cruțare tot ce este dăunător, tot ce este perimat.

Nici în America, nici în Germania, guvernele sau clasele guvernante nu revendică, după cîte se aude, titlul de „democrație revoluționară“, pe care-l revendică (și pe care-l prostituează) socialiștii-revoluționari și menșevicii noștri.

În Germania există doar *patru* mari bănci particulare de importanță națională, în America doar *două*: le e mai ușor regilor finanței din aceste bănci, mai comod, mai convenabil să se unească pe cale particulară, pe ascuns, în mod reacționar, și nu revoluționar, în mod birocratic, și nu democratic, mituind pe funcționarii de stat (ceea ce atît în America, *cît și în Germania* constituie o regulă generală), păstrînd caracterul particular al băncilor tocmai pentru a păstra secretul operațiilor, pentru a încasa de la același stat „supraprofitori“ de milioane și milioane, pentru a asigura reușita frauduloaselor lor combinații financiare.

Și America, și Germania își „reglementează viața economică“ în așa fel încît creează pentru muncitori (și într-un fel și pentru țărani) o *ocnă militară*, iar pentru bancheri și capitaliști un *rai*. Această reglementare „strînge șurubul“ pentru muncitori pînă la înfometare, pe cînd capitaliștilor le asigură (pe ascuns, în mod birocratic-reacționar) profituri *mai mari* decît cele dinainte de război.

O asemenea cale este foarte posibilă și pentru Rusia republicană imperialistă; ea este urmată de altfel nu numai de alde Miliukovi și Șingarevi, ci și de Kerenski,

dimpreună cu Tereșenko, Nekrasov, Bernațki, Prokopovici & Co., care *protejează și ei* în mod reacționar-birocrațic „intangibilitatea“ băncilor, dreptul lor sacru la profituri fabuloase. De ce să nu spunem *adevărul*: în Rusia republicană se încearcă reglementarea vieții economice în mod birocratic-reacționar, însă lucrul acesta este „adeseori“ greu de înfăptuit din cauza existenței „Sovietelor“, pe care Kornilov numărul unu n-a reușit să le dizolve, dar pe care va încerca să le dizolve Kornilov numărul doi...

Da, acesta-i adevărul. E un adevăr simplu care, deși amar, este mai folositor pentru luminarea poporului decât minciuna dulceagă despre „mărețea noastră“ democrație „revoluționară“...

Naționalizarea băncilor ar ușura în mare măsură naționalizarea simultană a asigurărilor, adică fuzionarea tuturor societăților de asigurare într-o societate unică, centralizarea activității lor, punerea acesteia din urmă sub controlul statului. Și aici congresele funcționarilor societăților de asigurări ar putea efectua această fuziune imediat și fără nici un fel de dificultăți dacă statul democrat-revoluționar ar decreta-o, prescriind directorilor generali, marilor acționari, pe răspunderea strictă a fiecăruia, să înfăptuiască fuziunea fără cea mai mică întârziere. Capitaliștii au investit sute de milioane în instituțiile de asigurări; toată munca este îndeplinită de funcționari. Fuzionarea acestor instituții ar reduce prima de asigurare, ar aduce numeroase înlesniri pentru toți asigurații, ar permite sporirea numărului asiguraților cu aceeași cheltuială de forțe și de mijloace. Nici un alt factor, în afară de conservatorismul, rutina și lăcomia unui mănunchi de deținători de locșoare rentabile, nu împiedică această reformă, care ar spori și „capacitatea de apărare“ a țării, economisind munca poporului, deschizând numeroase posibilități serioase de „reglementare a vieții economice“ în fapt, iar nu în vorbe.

NAȚIONALIZAREA SINDICATELOR

Ceea ce deosebește capitalismul de vechile sisteme economice precapitaliste este faptul că el a creat cea mai strînsă legătură și interdependență între diferitele ramuri ale economiei naționale. În trecut fie zis, fără aceasta n-ar fi fost realizabil din punct de vedere tehnic nici un pas spre socialism. Capitalismul contemporan însă, caracterizat prin dominația băncilor asupra producției, a dus la limita extremă această interdependență între diferitele ramuri ale economiei naționale. Băncile și cele mai importante ramuri ale industriei și ale comerțului sînt definitiv contopite. Pe de o parte, o asemenea stare de lucruri înseamnă că nu pot fi naționalizate numai băncile, fără a se lua concomitent măsuri în vederea instituirii unui monopol de stat asupra sindicatelor comerciale și industriale (al zahărului, al cărbunelui, al fierului, al petrolului etc.), fără a naționaliza aceste sindicate. Pe de altă parte, înseamnă că reglementarea vieții economice, pentru a fi înfăptuită în mod serios, necesită naționalizarea simultană a băncilor și sindicatelor.

Să luăm, de pildă, sindicatul zahărului. Înființat încă pe vremea țarismului, el a dus atunci la o foarte mare uniune capitalistă de fabrici și de uzine, admirabil utilitate; această uniune, impregnată, firește, de spiritul cel mai reacționar și birocratic, asigura capitaliștilor profituri scandaloase, pune pe funcționari și pe muncitori într-o situație de absolută lipsă de drepturi, de înjosire, de umilire și de sclavie. Încă de pe atunci statul controla și reglementa producția — în folosul magnaților, al bogătașilor.

Rămîne *doar* ca reglementarea birocratică-reacționară să fie transformată într-o reglementare democratică-revoluționară prin simple decrete cu privire la convocarea unui congres al funcționarilor, al inginerilor, al directorilor, al acționarilor, la introducerea unei evidențe unice. Este lucrul cel mai simplu — și tocmai el rămîne nefăcut!! În republica democratică, industria zahărului a rămas *de fapt*

supusă unei reglementări reacționare-birocratice; totul a rămas precum a fost: jefuirea muncii poporului, rutina și stagnarea, îmbogățirea celor de teapa lui Bobrinski și Tereșcenko. Mobilizarea inițiativei democrației, și nu a birocrăției, a muncitorilor și a funcționarilor, și nu a „regilor zahărului“, iată ce ar trebui și ce s-ar putea face în câteva zile, dintr-o lovitură, dacă socialiștii-revoluționari și menșevicii n-ar întuneca conștiința poporului prin planurile lor de „coalitție“ tocmai cu acești regi ai zahărului, de coalitție cu cei bogați, ceea ce determină în mod cu totul inevitabil „inactivitatea totală“ a guvernului în domeniul reglementării vieții economice*.

Să luăm industria petrolului. Ea a fost „socializată“ în proporții uriașe de dezvoltarea anterioară a capitalismului. Cei câțiva regi ai petrolului — iată cine mînuiește milioane și sute de milioane, ocupîndu-se cu tăierea de cupoane și cu strîngerea de profituri fabuloase dintr-o „afacere“ care din punct de vedere tehnic și social este, *de fapt*, organizată pe scară națională, este *de acum* administrată de sute și mii de funcționari, ingineri etc. Naționalizarea industriei petrolului este posibilă *imediat* și obligatorie pentru un stat democrat-revoluționar, mai ales atunci cînd el trece printr-o criză atît de gravă, cînd munca poporului trebuie să fie economisită cu orice preț și trebuie mărită producția de combustibil. Firește că aici un control birocratic nu va duce la nici un rezultat, nu va schimba nimic, căci cu oameni ca Tereșcenko, Kerenski, Avksentiev și Skobelev „regii petrolului“ o vor scoate la capăt tot atît de ușor ca și cu miniștrii țariști, prin tărăgăneli, pretexte, făgăduieli, ca și prin mituirea directă și indirectă a presei burgheze (care se cheamă „opinie publică“ și de care Kerenskii și Avksentievii „șin cont“), prin mituirea funcționarilor (lăsați de către Kerenskii și Avksentievi în vechile lor posturi, în vechiul și intangibilul aparat de stat).

Pentru a se face ceva serios, trebuie să se treacă, și încă într-un mod cu adevărat revoluționar, de la birocrăție la

* Aceste rînduri fuseseră scrise cînd am aflat din ziare că guvernul Kerenski introduce monopolul zahărului, bineînțeles, în mod reacționar-birocratic, fără congrese ale funcționarilor și ale muncitorilor, fără publicitate, fără a pune friu capitaliștilor !!

democrație, adică să se declare război regilor petrolului și acționarilor, să se decreteze confiscarea averii lor și pedeapsa cu închisoarea pentru aceia care ar tergiversa naționalizarea industriei petroliere, ar tănuși veniturile sau contabilitatea, ar sabota producția sau n-ar lua măsuri în vederea măririi ei. Trebuie să se facă apel la inițiativa muncitorilor și a funcționarilor, trebuie ca ei să fie convocați imediat la consfătuiri și congrese, să li se lase *lor* o anumită parte din profit cu condiția ca să instituie un control multilateral și să mărească producția. Dacă aceste măsuri democratice-revoluționare ar fi fost luate imediat, din capul locului, încă în aprilie 1917, Rusia, una dintre țările cele mai bogate din lume în rezerve de combustibil lichid, ar fi putut ca, folosind transportul pe apă, să realizeze în cursul verii foarte mult în ceea ce privește aprovizionarea populației cu cantitățile necesare de combustibil.

Nici guvernul burghez și nici guvernul de coaliție eseromenșevico-cadet n-au făcut absolut nimic, mărginindu-se la un joc birocratic de-a reformele. Aceste guverne n-au cutezat să întreprindă nici o măsură democratică-revoluționară. Aceiași regi ai petrolului, aceeași stagnare, aceeași ură a muncitorilor și a funcționarilor împotriva exploatare, aceeași destrămare generată de asemenea fenomene, aceeași jefuire a muncii poporului, totul a rămas ca pe vremea țarismului; de schimbat s-au schimbat numai *titulatura* hîrtilor care intră și ies din cancelariile „republicane“!

În ceea ce privește industria carboniferă, tot atît de „pregătită“ pentru naționalizare din punct de vedere tehnic și al gradului de organizare, administrată cu tot atîta nerușinare de jefuitorii poporului, de regii cărbunelui, există o serie de *fapte* foarte concrete de sabotaj direct, de deteriorare directă și oprire a producției de către industriași. Sînt fapte pe care le-a recunoscut pînă și ministeriala publicație menșevică „Raboceaia Gazeta“. Ei și? În afară de vechile consfătuiri birocratice-reacționare „paritare“, la care participă un număr egal de reprezentanți ai muncitorilor și ai bandiților de la sindicatul cărbunelui, nu s-a făcut absolut nimic!! Nici o măsură democratică revoluționară, nici urmă de încercare de a se stabili singurul

control real — controlul *de jos* — prin asocierea funcționarilor, prin muncitori, trecându-se la teroare împotriva industriașilor cărbunelui, care duc țara la pierzanie și care opresc producția ! Cum se poate una ca asta ? Doar sîntem cu „toții“ pentru „coaliție“, dacă nu cu cadeții, cel puțin cu cercurile comerciale și industriale. Coaliție înseamnă tocmai să lași capitaliștilor puterea, să-i lași nepedepsiți, să le permiți să frîneze producția, să arunce totul în spinarea muncitorilor, să sporească dezastrul economic, pregătind *astfel* o nouă rebeliune kornilovistă !

DESFIINȚAREA SECRETULUI COMERCIAL

Fără desființarea secretului comercial, controlul asupra producției și repartiției fie că rămîne o simplă promisiune prin care se urmărește doar păcălirea socialiștilor-revoluționari și a menșevicilor de către cadeți și a claselor de oameni ai muncii de către socialiștii-revoluționari și menșevici, fie că acest control poate fi înfăptuit numai prin mijloace și măsuri birocratice reacționare. Oricît de evident este acest lucru pentru orice om lipsit de idei preconcepute, oricît de stăruitor a insistat asupra desființării secretului comercial „Pravda“ * (care a fost interzisă mai ales din această cauză de guvernul Kerenski, care slujește capitalul), nici guvernul nostru republican și nici „organele democrației revoluționare învestite cu puteri depline“ nu s-au gîndit la acest *prim cuvînt* al unui control real.

Aici este cheia oricărui control. Aici este punctul cel mai sensibil al capitalului, care jefuiește poporul și sabotează producția. Și tocmai de aceea se tem socialiștii-revoluționari și menșevicii să atingă această chestiune.

Argumentul curent al capitaliștilor, pe care mica burghezie îl repetă fără pic de discernămînt, este că în general desființarea secretului comercial este absolut imposibilă în economia capitalistă, deoarece proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, dependența fiecărei întreprinderi de piață fac ca registrele comerciale și secretul

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 32, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 215—217, 338, 339—341, 417—419, 420—422, 423—425. — *Nota red.*

operațiilor comerciale, și, printre ele, desigur, și a celor bancare, să fie „sacre și intangibile“.

Oamenii care repetă sub o formă sau alta acest argument și altele asemănătoare se lasă înșelați și înșală ei înșiși poporul, închizând ochii la două fapte fundamentale de o deosebită importanță și îndeobște cunoscute ale vieții economice contemporane. Primul fapt: marele capitalism, adică particularitățile activității băncilor, a sindicatelor, a marilor fabrici etc. Al doilea fapt: războiul.

Tocmai marele capitalism contemporan, care se transformă pretutindeni în capitalism monopolist, desființează total rațiunea de a fi a secretului comercial, face ca acesta să nu fie decît o ipocrizie și să devină în exclusivitate un instrument de tănuire a escrocheriilor financiare și a nemaipomenitelor profituri ale marelui capital. Marea întreprindere capitalistă este prin însăși natura ei tehnică o întreprindere socializată, care lucrează pentru milioane de oameni și unește direct sau indirect, prin operațiile ei, sute, mii și zeci de mii de familii. Ea nu este același lucru cu întreprinderea micului meseriaș sau cu gospodăria țăranului mijlocăș, care nu țin nici un fel de registre comerciale și la care, prin urmare, nici nu se referă desființarea secretului comercial!

Într-o întreprindere mare, operațiile sînt cunoscute oricum de sute de persoane, ba chiar și de mai multe încă. Legea care apără secretul comercial servește în acest caz nu nevoilor producției sau ale schimbului, ci speculei și îmbogățirii celei mai nerușinate, escrocheriilor directe, care în societățile pe acțiuni capătă, precum se știe, o deosebită extindere, fiind totodată tănuite cu multă iscusință prin dări de seamă și bilanțuri aranjate anume pentru a înșela publicul.

Dacă secretul comercial este inevitabil în mica producție de mărfuri, adică printre micii țărani și meseriași, unde producția însăși nu este socializată, unde ea este fărîmitată, dispersată, în marea producție capitalistă, păstrarea acestui secret înseamnă apărarea privilegiilor și a profiturilor aparținînd literalmente unui mănunchi de oameni *împotriva* întregului popor. Faptul a fost recunoscut și prin lege, de vreme ce a fost introdusă publicarea dărilor

de seamă ale societăților pe acțiuni, dar *acest* control — care este aplicat în toate țările înaintate, ca și în Rusia — este tocmai un control birocratic-reacționar, care nu deschide ochii *poporului*, care *nu-i permite* să afle *tot adevărul* în ceea ce privește operațiile societăților pe acțiuni.

Ca să se acționeze în mod democratic-revoluționar, ar fi trebuit să fie promulgată imediat o nouă lege care să desființeze secretul comercial, care să ceară marilor întreprinderi și celor bogați dările de seamă cele mai complete și care să acorde oricărui grup de cetățeni reprezentând în mod democratic un număr apreciabil de alegători (să zicem 1 000 sau 10 000) dreptul de a cerceta *toate* documentele oricărei întreprinderi mari. O asemenea măsură este ușor și întru totul realizabilă printr-un simplu decret; *numai* ea ar da posibilitatea desfășurării inițiativei *populare* în domeniul exercitării controlului prin intermediul sindicatelor funcționarilor, al sindicatelor muncitorilor, prin intermediul tuturor partidelor politice, numai ea ar face ca acest control să devină serios și democratic.

Adăugați aici și războiul. Imensa majoritate a întreprinderilor comerciale și industriale nu lucrează astăzi pentru „piața liberă“, ci *pentru stat*, pentru război. De aceea, așa cum am mai arătat în „Pravda“, cei care ne opun argumentul că introducerea socialismului este imposibilă mint, mint cu nerușinare, căci aici nu este vorba de a introduce socialismul acum, imediat, de azi pe mâine, ci de *a dezvălui jaful în avutul statului* *.

Întreprinderile capitaliste care lucrează „pentru război“ (adică cele legate direct sau indirect de furniturile de război) sînt un *jaf în avutul statului* sistematic și legalizat, iar domniile cadeți, laolaltă cu menșevicii și socialiștii-revoluționari, care se opun desființării secretului comercial, nu sînt decît *complici ai jafului în avutul statului și tăinuitori ai acestui jaf*.

Războiul costă astăzi Rusia 50 000 000 de ruble *pe zi*. Aceste 50 000 000 pe zi sînt încasate în cea mai mare parte de furnizorii armatei. Din aceste 50 000 000 de ru-

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 32, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 339—341. — *Nota red.*

ble *zilnic*, cel puțin 5 000 000, sau mai probabil 10 000 000 și poate mai mult, constituie „veniturile oneste“ ale capitaliștilor și ale funcționarilor de stat, care lucrează, într-un fel sau altul, în cîrdășie cu aceștia. Mai ales marile firme și bănci, care avansează sume de bani pentru operațiile cu furnituri militare, realizează la aceste operații profituri fabuloase, se îmbogățesc prin jaful din avutul statului, căci altfel nu poate fi numită această înșelare și jecmănire a poporului „cu ocazia“ calamităților războiului, „cu ocazia“ pieirii a sute de mii și milioane de oameni.

Despre profiturile acestea scandaloase realizate de pe urma furniturilor, despre „scrisorile de garanție“ dosite de către bănci, știe „toată lumea“, știe cine sînt cei ce se îmbogățesc de pe urma scumpetei în creștere, despre toate acestea se vorbește cu un zîmbet ironic în „societate“; *chiar* și în presa burgheză, care trece, de regulă, sub tăcere faptele „neplăcute“ și ocolește chestiunile „delicate“, găsești destule indicații precise în această privință. Toată lumea știe, — și toată lumea tace, tolerează, se împacă cu guvernul, care perorează elocvent despre „control“ și „reglementare“ !!

Dacă democrații revoluționari ar fi fost într-adevăr democrați și revoluționari, ei ar fi promulgat imediat o lege care să fi desființat secretul comercial, să fi obligat pe furnizori și pe comercianți să țină o evidență contabilă, care să fi interzis acestora să-și părăsească domeniul de activitate fără permisiunea autorităților, care să fi introdus confiscarea averii și împruscarea * pentru tănuire și pentru acte de înșelare a poporului, care să fi organizat verificarea și controlul *de jos*, democratic, exercitat de poporul însuși, de asociațiile funcționarilor, ale muncitorilor, consumatorilor etc.

Socialiștii-revoluționari și menșevicii noștri merită pe deplin denumirea de democrați speriați, deoarece în

*Am mai avut prilejul să arăt în presa bolșevică că unicul argument just împotriva pedepsei cu moartea ar putea fi acela al aplicării ei de către exploatarea împotriva *maselor* muncitoare, în interesul menținerii exploatarea. (Vezi volumul de față, p. 102—105 — *Nota red.*) Un guvern revoluționar cu greu va putea să se dispenseze de pedeapsa cu moartea împotriva *exploatarea* (a moșierilor și a capitaliștilor).

această chestiune ei repetă afirmația tuturor micilor burgezi speriați, și anume că, în cazul aplicării unor măsuri „prea aspre“, capitaliștii „vor fugi“, că „noi“ nu o vom scoate la capăt fără capitaliști, că poate se vor simți „lezați“ și milionarii anglo-francezi, care „ne susțin“ doar etc. S-ar putea crede că bolșevicii propun lucruri nemaipomenite încă în istoria omenirii, lucruri ce n-au mai fost niciodată încercate, lucruri „utopice“, pe cînd, în realitate, încă acum 125 de ani, în Franța, oameni care au fost adevărați „democrați revoluționari“, oameni convinși într-adevăr că războiul lor e un război drept, un război defensiv, și care se sprijineau cu adevărat pe masele populare, convinse și ele de acest lucru, — oamenii aceștia au știut să instituie un control *revoluționar* asupra bogătaşilor, ajungînd la rezultate care au stîrnit admirația întregii lumi. În cele cinci pătrare de veac care s-au scurs de atunci, dezvoltarea capitalismului, creînd bănci, syndicate, căi ferate etc. etc., a înlesnit și a simplificat de o sută de ori măsurile de control cu adevărat democratic exercitate de muncitori și de țărani asupra exploatatorilor, moșierilor și capitaliștilor.

În fond, toată problema controlului se rezumă la întrebarea cine pe cine controlează, cu alte cuvinte: care este clasa care controlează și care este clasa controlată. La noi, în Rusia republicană, cu participarea „organelor investite cu puteri depline“ ale democrației așa-zise revoluționare, funcția de control le este recunoscută și lăsată pînă astăzi moșierilor și capitaliștilor. Rezultatul inevitabil este jaful practicat de capitaliști, care provoacă indignarea generală a poporului și ruina economică menținută artificial de capitaliști. Trebuie să se treacă hotărît și irevocabil, fără teama de a o rupe cu vechiul, fără teama de a construi cu îndrăzneală noul, la controlul *asupra* moșierilor și capitaliștilor, control *exercitat* de muncitori și de țărani. Dar e un lucru de care socialiștii-revoluționari și menșevicii noștri se tem mai rău ca de foc.

GRUPAREA OBLIGATORIE ÎN UNIUNI

Sindicalizarea obligatorie, adică gruparea obligatorie în uniuni a industriaşilor, de exemplu, s-a şi pus în practică în Germania. Şi nu e nimic nou aici. Putem constata şi în această privinţă că, din vina socialiştilor-revoluţionari şi a menşevicilor, s-a ajuns la o stagnare totală a Rusiei republicane, pe care aceste puţin onorabile partide o „distrează“ cu cadrilul dansat în compania cadeţilor, sau a alde Bublikov, Tereşcenko şi Kerenski.

Pe de o parte, sindicalizarea obligatorie este, în felul ei, un imbold dat de stat dezvoltării capitaliste, care duce pretutindeni la organizarea luptei de clasă, la creşterea numărului, a diversităţii şi a însemnătăţii uniunilor. Iar pe de altă parte, „gruparea“ obligatorie în uniuni este o condiţie prealabilă necesară oricărui control serios şi oricărei economisiri a muncii poporului.

Legile germane obligă, de pildă, pe fabricanţii de piele dintr-o anumită localitate sau de pe cuprinsul întregului stat să se asocieze într-o uniune, reprezentantul statului intrînd pentru control în conducerea acestei uniuni. Această lege ca atare, în mod direct nu atinge cîtuşi de puţin relaţiile de proprietate, nu ia nici o copeică de la nici un proprietar şi nu decide dinainte dacă acţiunea de control va fi realizată în sensul, în spiritul şi în formele birocratice-reacţionare sau democratice-revoluţionare.

La noi, asemenea legi ar putea şi ar trebui să fie decretate imediat, fără a se pierde nici o săptămîină din timpul care e atît de preţios şi lăsînd ca *condiţiile sociale* să determine *ele înseşi* formele mai concrete de aplicare a legii, rapiditatea cu care va fi aplicată, mijloacele de supraveghere a aplicării ei etc. Pentru decretarea unei asemenea legi, statul nu are nevoie de un aparat special, de cercetări speciale sau de studii preliminare; e nevoie doar să se rupă hotărît cu anumite interese particulare ale capitaliştilor, care „nu sînt deprinşi“ cu un asemenea amestec şi care nu vor să-şi piardă supraprofiturile asigurate prin lipsa oricărui control şi, în afară de aceasta, prin vechiul sistem de conducere a afacerilor.

Nu e nevoie de nici un aparat și de nici o „statistică“ (prin care Cernov intenționa să înlocuiască inițiativa revoluționară a țărănimii) *pentru* a decreta o asemenea lege, deoarece aplicarea ei urmează să fie asigurată de înșiși fabricanți și industriași, de forțele sociale *existente*, sub un control exercitat tot de forțe sociale existente (adică nu de forțe guvernamentale sau birocratice), dar care trebuie să aparțină indiscutabil așa-ziselor „stări de jos“, adică claselor asuprite, exploatate, care, prin eroismul, spiritul de sacrificiu și disciplina tovărășească ce le animă, s-au dovedit întotdeauna în istorie incomparabil *superioare* exploatatorilor.

Să presupunem că avem un guvern cu adevărat democrat-revoluționar și că acesta hotărăște ca toți fabricanții și industriașii din fiecare ramură de producție care folosesc, să zicem, cel puțin doi muncitori să fie obligați să se grupeze imediat în uniuni județene și guberniale. Răspunderea pentru aplicarea cu strictețe a legii revine în primul rând fabricanților, directorilor, membrilor consiliilor de administrație, marilor acționari (căci ei sînt adevărații conducători ai industriei contemporane, adevărații ei stăpîni). În cazul în care ei ar refuza să participe la aplicarea imediată a legii, ar urma să fie considerați dezertori de la serviciul militar și pedepsiți ca atare, răspunzînd solidar, toți pentru unul și unul pentru toți, cu toată averea lor. Răspunderea revine apoi tuturor funcționarilor, obligați să formeze și ei o asociație *unică*, și tuturor muncitorilor cu sindicatul lor. Scopul „grupării în uniuni“ este instituirea unei evidențe contabile cît mai complete, mai stricte și mai amănunțite, și în special *centralizarea operațiilor* de cumpărare a materiilor prime, de desfacere a fabricatelor, *de economisire* a resurselor și a forțelor poporului. Această economisire realizată prin unificarea întreprinderilor izolate într-un singur sindicat atinge, așa cum ne învață știința economică, așa cum o demonstrează pilda tuturor sindicatelor, cartelurilor și trusturilor, proporții uriașe. Trebuie să repetăm încă o dată aici că această sindicalizare ca atare nu schimbă cu nimic relațiile de proprietate, nu ia nici o copeică de la nici un proprietar. Este un fapt ce trebuie subliniat că toată tăria, deoarece

presa burgheză „sperie“ în permanență pe patronii mici și mijlocii, afirmînd că socialiștii în general, și bolșevicii în special, ar voi să-î „exproprieze“, afirmație vădit mincinoasă, deoarece *chiar și în cazul revoluției socialiste depline* socialiștii nu intenționează să exproprieze pe micii țărani, nu pot s-o facă și n-o vor face. Iar noi ne referim tot timpul *numai* la măsurile imediate și urgente, măsuri care au și fost realizate în Europa occidentală și pe care o democrație consecventă ar trebui să le înfăptuiască neîntîrziat la noi spre a putea lupta împotriva catastrofei inevitabile ce ne amenință.

Gruparea în uniuni a patronilor mici și foarte mici ar întîmpina serioase dificultăți de ordin tehnic și organizatoric din cauza mării fărîmițări a întreprinderilor lor, a primitivismului tehnic, a analfabetismului sau inculturii patronilor. Aceste întreprinderi ar putea fi excluse însă din prevederile legii (după cum am și arătat în exemplul ipotetic de mai sus), iar neasocierea lor și cu atît mai puțin întîrzierea acestei asocieri n-ar putea constitui un impediment serios, deoarece micile întreprinderi, deși foarte numeroase, joacă un rol *infim* în ansamblul producției și ca importanță în economia națională, și în afară de aceasta depind adeseori într-un fel sau altul de marile întreprinderi.

Importanță hotărîtoare au numai întreprinderile mari, iar aici forțele și mijloacele tehnice și organizatorice necesare „sindicalizării“ *există*; ceea ce lipsește e doar inițiativa fermă, categorică și implacabilă a puterii *revoluționare* față de exploatatori pentru ca aceste forțe și mijloace să fie valorificate.

Cu cît o țară este mai săracă în forțe cu o cultură tehnică și în general în forțe intelectuale, cu atît *mai vitală* este necesitatea de a decreta mai rapid și mai hotărît gruparea forțată și de a porni la realizarea ei, începînd cu întreprinderile mari și foarte mari, deoarece gruparea *va economisi* forțele intelectuale, va da posibilitatea de a le folosi *pe deplin* și de a le repartiza mai just. Dacă pînă și țărănimea rusă în regimul țarist, lovindu-se în acțiunea ei de mii de piedici pe care acesta i le punea în cale, a știut după 1905 să facă un pas uriaș înainte, creînd fel

de fel de uniuni pînă și în funduri de țară, se înțelege că unirea comerțului și a industriei mari și mijlocii ar putea fi realizată în decurs de cîteva luni și chiar mai repede, cu condiția să existe o constrîngere exercitată de un guvern cu adevărat democrat-revoluționar, care să se bazeze pe ajutorul, participarea, cointeresarea, avantajele „păturilor de jos“, ale democrației, ale funcționarilor și ale muncitorilor, care să le cheme la exercitarea controlului.

REGLEMENTAREA CONSUMULUI

Războiul a silit toate statele beligerante și multe din statele neutre să reglementeze consumul. A apărut cartela de pîine, care a devenit un fenomen obișnuit, fiind urmată de alte cartele. Rusia n-a rămas nici ea mai prejos și a introdus și ea cartela de pîine.

Dar tocmai acest exemplu ne permite să comparăm în modul cel mai concret, poate, metodele reacționare și birocratice de luptă împotriva catastrofei, metode care tind să se limiteze la un minimum de prefaceri, cu metodele democratice-revoluționare, care, pentru a-și merita numele, trebuie să-și pună ca sarcină directă desprinderea violentă de tot ce e vechi, perimat, și accelerarea maximă a mersului înainte.

Cartela de pîine, acest model tipic de reglementare a consumului în statele capitaliste moderne, își propune și realizează (realizează în cel mai bun caz) un singur lucru : repartiția cantității de pîine existente astfel încît să ajungă pentru toată lumea. Sînt introduse cote maxime de consum, dar nici pe departe la toate produsele, ci numai la principalele produse de consum „populare“, și atîta tot. Nimeni nu se preocupă de mai mult. Se efectuează un calcul birocratic al rezervelor de cereale existente, care sînt împărțite la numărul de suflete, se stabilește o normă, care este introdusă, și lucrurile se opresc aici. Obiectele de lux nu sînt afectate, deoarece „și așa“ ele sînt puține, „și așa“ sînt atît de scumpe, încît sînt inaccesibile „poporului“. De aceea în *toate* țările beligerante, fără excepție, *pînă și* în Germania, care se pare că poate fi socotită, indiscutabil, drept un model de reglementare cît se poate

de ordonată, de pedantă și de strictă a consumului, *pînă și* în Germania se poate constata că cei bogați „*ocolesc*“ în permanență orice dispoziții cu privire la „normele“ de consum. E un lucru pe care „toată lumea“ îl știe, pe care „toată lumea“ îl comentează cu un zîmbet ironic, iar în presa socialistă germană — ba uneori chiar și în presa burgheză — întîlnești mereu, în pofida severității cazone a ferocei cenzuri germane, note și informații cu privire la „meniul“ bogătașilor, la faptul că în cutare localitate balneară (pe care, din motive de boală, o vizitează toți... cei cu multe parale) bogătașii capătă pîine albă în cantitățile pe care le doresc ; că în locul produselor populare ei consumă articole de lux dintre cele mai fine și mai rare.

Statul capitalist reacționar, care *se teme* să nu surpe temeliile capitalismului, temeliile robiei salariate, temeliile dominației economice a celor bogați, *se teme* să dezvolte inițiativa muncitorilor și în general a oamenilor muncii, *se teme* „să le ațîțe“ pretențiile ; *un asemenea* stat n-are nevoie de nimic altceva decît de cartela de pîine. Un asemenea stat nu pierde din vedere nici o clipă, la fiecare pas al său, scopul său *reacționar* : acela de a întări capitalismul, de a nu îngădui prăbușirea lui, de a limita „reglementarea vieții economice“ în general și reglementarea consumului în special, numai la măsuri care, fiind absolut necesare pentru a asigura hrana poporului, *nu urmăresc* cîtuși de puțin să reglementeze în mod real consumul în sensul instituirii unui *control asupra celor bogați*, în sensul de a impune acelora care au o situație mai bună, sînt privilegiați, sătui, ghiftuiți în timp de pace, poveri *mai mari* în timp de război.

Soluția birocratică-reacționară a problemei pe care războiul a pus-o în fața popoarelor se limitează la cartela de pîine, la repartiția egală a produselor „populare“, absolut necesare pentru hrană, fără a se devia cu nimic de la birocratism și reacționarism, anume de la scopul urmărit : să *nu* trezească inițiativa sărăcimii, a proletariatului, a masei poporului (a „demos“-ului), să *nu* admită controlul *lor* asupra celor bogați, să lase *cît mai multe* porțițe prin care cei bogați să se înfrupte cu tot felul de articole de lux. Și în *toate* țările și, repetăm, pînă și în Germania

— de Rusia nici nu vorbim —, sînt lăsate o mulțime de porțițe, „poporul de jos“ flămînzește, iar cei bogați petrec în localitățile balneare, își completează pe căi lăturalnice sărăcicioasa rație oficială prin tot felul de „suplimente“ și *nu se lasă* controlați.

În Rusia, care de curînd a săvîrșit revoluția împotriva țarismului în numele libertății și egalității, în Rusia, care a devenit dintr-o dată, din punctul de vedere al instituțiilor ei politice efective, o republică democratică, ceea ce izbește îndeosebi poporul, ceea ce stîrnește îndeosebi nemulțumirea, iritarea, îndîrjirea și revolta masei, este că *toată lumea* vede cît de lesne pot să ocolească cei bogați dispozițiile cu privire la „cartelele de pîine“. Și ei fac asta foarte ușor. „Pe sub mînă“ și la prețuri foarte ridicate, mai ales „*prin relații*“ (pe care numai bogații le au), ei își procură de toate și în cantități mari. Poporul flămînzește. Reglementarea consumului se face în limite extrem de înguste, birocratice-reacționare. Iar guvernul nu intenționează cîtuși de puțin să se îngrijească ca această reglementare să fie organizată pe baze cu adevărat democratice-revoluționare.

„Toată lumea“ suferă de pe urma cozilor, dar... cei bogați își trimit servitorii să stea la coadă, ba chiar angajează servitori speciali în acest scop! Iată ce va să zică „democratism“!

În aceste vremuri, cînd țara trece prin nemaipomenite calamități, o politică democratică-revoluționară de luptă împotriva catastrofei iminente nu s-ar limita numai la cartela de pîine, ci ar adăuga aici, în primul rînd, reunirea obligatorie a întregii populații în asociații de consum, căci fără o asemenea reunire controlul asupra consumului nu poate fi exercitat integral; în al doilea rînd, obligativitatea muncii pentru cei bogați, care vor trebui să îndeplinească gratuit în cadrul asociațiilor de consum obligația de secretar sau alte munci similare; în al treilea rînd, împărțirea egalitară a tuturor, literalmente a tuturor, produselor de consum la populație, astfel încît povara războiului să fie repartizată realmente uniform; în al patrulea rînd, controlul să fie astfel organizat, încît

tocmai consumul celor bogați să fie controlat de clasele sărace ale populației.

Realizarea unui democratism efectiv în acest domeniu, organizarea controlului exercitat tocmai de către cele mai nevoiașe clase ale poporului într-un real spirit revoluționar ar constitui un puternic imbold pentru încordarea fiecărei forțe intelectuale existente, pentru declanșarea energiei cu adevărat revoluționare a întregului popor. Acum miniștrii Rusiei republicane și democrat-revoluționare rostesc, întocmai ca și confrății lor din toate celelalte țări imperialiste, cuvinte pompoase pe tema „muncii comune în folosul poporului“, a „încordării tuturor forțelor“, dar poporul vede, simte ipocrizia acestor cuvinte, este conștient de ea.

Rezultatul este că se bate pasul pe loc și că destrămarea sporește vertiginos, catastrofa devine iminentă, deoarece guvernul nostru nu poate introduce pentru muncitori un regim de ocnă militară à la Kornilov sau Hindenburg, după modelul imperialist general, căci tradițiile, amintirile, urmele, deprinderile, instituțiile *revoluției* prea sînt vii în rîndurile poporului; iar guvernul nostru nu vrea să facă pași realmente serioși pe calea democrat-revoluționară, deoarece relațiile de dependență față de burghezie, „coaliția“ cu ea, teama de a se atinge de privilegiile ei efective îl țin legat de mîini și de picioare.

ZĂDĂRNICIREA ACTIVITĂȚII ORGANIZAȚIILOR DEMOCRATICE DE CĂTRE GUVERN

Am examinat diferite forme și metode de luptă împotriva catastrofei și a foametei. Am văzut pretutindeni contradicția ireductibilă dintre democrație, pe de o parte, și guvernul și blocul socialiștilor-revoluționari și al menșevicilor, care-l susține, pe de altă parte. Spre a vedea că aceste contradicții există în realitate, și nu numai în expunerea noastră, și că antagonismul lor ireductibil este dovedit *în fapt* de conflicte de importanță națională, este suficient să amintim două „bilanțuri“, două învățăminte

cît se poate de tipice, ce se desprind din istoria acestor șase luni ale revoluției noastre.

Istoria „domniei“ lui Palcinski este primul învățămînt. Istoria „domniei“ și căderii lui Peșehonov — al doilea.

În fond, măsurile în vederea luptei împotriva catastrofei și a foametei, descrise mai sus, se rezumă la încurajarea sub toate aspectele (ajungîndu-se chiar la constrîngere) a „grupării în asociații“ a populației, și în primul rînd a democrației, adică a majorității populației și, prin urmare, înainte de toate, a claselor asuprite, a muncitorilor și țăranilor, mai ales a țăranilor săraci. Pe această cale a început să pornească spontan populația însăși, pentru a lupta împotriva îngrozitoarelor greutăți, poveri și calamități ale războiului.

Țarismul împiedica în fel și chip manifestarea spiritului de independență și libera „grupare în asociații“ a populației. După prăbușirea monarhiei țariste, organizațiile democratice au început însă să apară și să se dezvolte rapid pe întreg cuprinsul Rusiei. Organizațiile democratice create din inițiativa populației: comitete de aprovizionare, comitete pentru problema alimentației, consfătuiri pentru aprovizionarea cu combustibil etc. etc. au desfășurat lupta împotriva catastrofei.

Și iată că, din punctul de vedere al problemei pe care o cercetăm, cel mai remarcabil fapt în întreaga istorie de o jumătate de an a revoluției noastre este acela că *guvernul*, care se intitulează republican și revoluționar, guvernul *susținut* de menșevici și de socialiștii-revoluționari în numele „organelor democrației revoluționare investite cu depline puteri“, guvernul acesta *a luptat împotriva* organizațiilor democratice și *le-a biruit!!*

În această luptă, Palcinski și-a cîștigat cea mai mare și mai tristă faimă în întreaga Rusie. El acționa în spatele guvernului, fără să apară în fața poporului (exact așa cum în general le plăcea să procedeze cadeților, care îl împingeau bucuros în față pe Țereteli „pentru popor“, în timp ce ei își aranjau în surdină toate afacerile importante). Palcinski a frînat și zădărnicit toate măsurile serioase ale organizațiilor democratice create din inițiativa populației, întrucît nici o măsură serioasă n-ar fi putut

fi pusă în practică fără „să prejudicieze“ profiturile fabuloase și să pună capăt samavolniciei marilor rechini. Iar Palcinski nu era decît apărătorul și sluga credincioasă a marilor rechini. Lucrurile ajunseseră pînă acolo, încît — așa cum relatează și ziarele — Palcinski *anula* pur și simplu dispozițiile organizațiilor democratice create din inițiativa poporului !!

Întreaga istorie a „domniei“ lui Palcinski — și el „a domnit“ luni de zile, tocmai atunci cînd Tereteli, Skobelev, Cernov erau „miniștri“ — este un scandal continuu și revoltător, înseamnă sabotarea voinței poporului, a hotărîrilor democrației, *pentru a fi pe placul* capitaliștilor, pentru a le satisface poftele murdare. Se înțelege că ziarele nu puteau relata decît despre o infimă parte din „isprăvile“ lui Palcinski, și că cercetarea completă a mijloacelor întrebuintate de el pentru *a împiedica* lupta împotriva foametei nu va reuși s-o facă decît un guvern cu adevărat democratic al proletariatului, atunci cînd va cucerii puterea și va aduce *în fața justiției* poporului faptele lui Palcinski și ale celor de teapa lui, fără a ascunde nimic.

Ni se va obiecta, probabil, că Palcinski a constituit o excepție și că, după cum se știe, el a fost destituit... Adevărul este însă că el nu constituie o excepție, ci o *regulă*, că prin destituirea lui situația nu s-a îmbunătățit cîtuși de puțin, că în locul lui au venit alți Palcinski, cu alte nume, că toată „influența“ capitaliștilor, întreaga politică de *zădărnici* a luptei împotriva foametei, *pentru a le face pe plac*, a rămas neschimbată. Căci Kerenski & Co. nu sînt decît un paravan care ascunde apărarea intereselor capitaliștilor.

Cea mai evidentă dovadă în acest sens este ieșirea din guvern a ministrului aprovizionării Peșehonov. Peșehonov este, după cum se știe, un narodnic cît se poate de moderat. În domeniul organizării aprovizionării, el a vrut însă să lucreze conștiincios, mîna-n mîna cu organizațiile democratice, sprijinindu-se pe acestea. *Experiența* activității lui Peșehonov, ca și *ieșirea* lui din guvern sînt cu atît mai interesante cu cît acest foarte moderat narodnic, membru al partidului „socialist-populist“, gata la orice

compromisuri cu burghezia, a fost totuși nevoit să se retragă ! Căci guvernul Kerenski, ca să facă pe plac capitaliștilor, moșierilor și chiaburilor a urcat prețul oficial la cereale !!

Iată cum comentează M. Smith în ziarul „Svobodnaia Jizn“⁷⁷ nr. 1 din 2 septembrie acest „pas“ și semnificația lui :

„Cu câteva zile înainte de hotărîrea adoptată de guvern de a urca prețurile oficiale, în Comitetul de stat al aprovizionării s-a petrecut următoarea scenă : reprezentantul dreptei, Rolovici, un susținător ardent al intereselor comerțului particular și adversar neîmpăcat al monopolului cerealelor și al intervenției statului în viața economică, a declarat, în auzul tuturor, cu un zîmbet trădînd auto-mulțumirea, că, potrivit informațiilor pe care le deține, prețurile oficiale la cereale se vor urca curînd.

Ca răspuns la aceasta, reprezentantul Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților a declarat că el nu are cunoștință de asemenea fapte, că atîta timp cît în Rusia va dăinui revoluția un asemenea act nu se va putea produce, că în orice caz guvernul nu poate proceda la acest act fără a se consfătuî cu organele în drept ale democrației, și anume : Consiliul economic și Comitetul de stat al aprovizionării. La această declarație s-a raliat și reprezentantul Sovietului de deputați ai țăranilor.

Dar, vai ! Realitatea a adus în această controversă un corectiv crunt : cei care au avut dreptate au fost nu reprezentanții democrației, ci reprezentantul elementelor cenzitare. El s-a dovedit a fi foarte bine informat cu privire la atentatul împotriva drepturilor democrației, ce se punea la cale, deși reprezentanții acesteia respinseseră cu indignare pînă și ideea unui asemenea atentat“.

Așadar, atît reprezentantul muncitorilor, cît și reprezentantul țărănimii își exprimă limpede părerea în numele imensei majorități a poporului, iar guvernul Kerenski procedează tocmai invers, în interesul capitaliștilor !

Rolovici, reprezentantul capitaliștilor, s-a dovedit a fi foarte bine informat, peste capul democrației, — ca și ziarele burgheze de teapa lui „Reci“ și „Birjevka“, care, după cum am constatat întotdeauna și constatăm și acum, sînt cel mai bine informate cu privire la tot ce se petrece în guvernul Kerenski.

Ce indică această perfectă informare ? E limpede : capitaliștii aplică „strategia“ lor și dețin *de fapt* puterea. Kerenski nu este decît un om de paie, pe care ei îl folosesc după cum au nevoie. Interesele a zeci de

milioane de muncitori și de țărani sînt sacrificate pentru a asigura profiturile unui mănunchi de bogătași.

Și ce răspund socialiștii-revoluționari și menșevicii noștri la această revoltătoare batjocorire a poporului? Au adresat ei vreun apel muncitorilor și țăranilor prin care să arate că, după cele petrecute, locul lui Kerenski și al colegilor săi nu poate fi decît la închisoare?

Doamne ferește! Prin „Secția economică“, care se află în mîna lor, socialiștii-revoluționari și menșevicii s-au limitat să adopte teribila rezoluție despre care am mai pomenit! În această rezoluție, ei declară că urcarea prețurilor la cereale, decretată de guvernul Kerenski, este „o măsură nefastă, care dă o puternică lovitură atît aprovizionării, cît și întregii vieți economice a țării“, și că aceste măsuri nefaste au fost aplicate printr-o directă „încălcare“ a legii!!

Iată rezultatele politicii de conciliere, ale politicii de cochetare cu Kerenski și ale dorinței de a-l „menaja“!

Guvernul încalcă legea, luînd, pentru a face pe plac bogătașilor, moșierilor și capitaliștilor, o măsură care *distruge* toată opera de control, de organizare a aprovizionării și de redresare a finanțelor secătuite pînă la ultima limită, iar socialiștii-revoluționari și menșevicii continuă să vorbească despre o înțelegere cu cercurile comerciale și industriale, continuă să participe la consfătuiri cu Tereșcenko și să-l menajeze pe Kerenski, limitîndu-se la o rezoluție de protest pe hîrtie, pe care guvernul o clasează liniștit la dosar!!

Iată unde iese la iveală deosebit de concret faptul că socialiștii-revoluționari și menșevicii au trădat poporul și revoluția și că adevărații conducători ai maselor, *chiar* și ai maselor socialist-revoluționare și menșevice, devin bolșevicii.

Căci numai prin cucerirea puterii de către proletariat, în frunte cu partidul bolșevic, s-ar putea să se pună capăt ticăloșiilor pe care le săvîrșesc Kerenski & Co. și să se *restabilească* activitatea organizațiilor democratice care se ocupă de problemele alimentare, de aprovizionare etc., activitate pe care Kerenski și guvernul său o *subminează*.

Bolșevicii se manifestă — după cum bine se vede din exemplul citat — ca reprezentanți ai intereselor *întregului* popor, spre a asigura aprovizionarea cu alimente și alte produse, spre a satisface nevoile cele mai urgente ale muncitorilor și țăranilor, în ciuda politicii șovăielnice, nehotărâte, cu adevărat trădătoare, a socialiștilor-revoluționari și a menșevicilor, politică care a dus țara la o rușine ca urcarea prețului la cereale !

CRAHUL FINANCIAR ȘI MĂSURILE CE SE IMPUN ÎMPOTRIVA LUI

Problema urcării prețurilor oficiale la cereale are și un alt aspect. Această urcare înseamnă o nouă creștere haotică a emisiunii de bani-hîrtie, o nouă creștere a scumpetei, o agravare a dezorganizării financiare, o apropiere a crahului financiar. Toată lumea consideră că emiterea de bani-hîrtie constituie cea mai rea formă de împrumut forțat, că ea înrăutățește în cea mai mare măsură tocmai situația muncitorilor, situația păturilor celor mai sărace ale populației, că ea constituie principalul factor de dezorganizare financiară.

Și tocmai asta este măsura la care recurge guvernul Kerenski, susținut de socialiștii-revoluționari și de menșevici !

Pentru a lupta cu efect împotriva dezorganizării financiare și a inevitabilului crah financiar nu există altă cale decît aceea de a rupe în mod revoluționar cu interesele capitalului și a organiza un control cu adevărat democratic, adică „de jos“, controlul muncitorilor și țăranilor săraci *asupra* capitaliștilor, calea pe care o indicam în întreaga noastră expunere de pînă acum.

Emiterea nelimitată de bani-hîrtie încurajează specula, îngăduie capitaliștilor să cîștige milioane și creează dificultăți enorme în calea lărgirii, atît de necesară, a producției, căci scumpetea materialelor, mașinilor etc. crește și progresa în salturi. Cum s-ar putea îndrepta situația, din moment ce averiile dobîndite prin speculă de cei bogați sînt tănuite ?

Se poate institui un impozit pe venit, cu cote progresive și foarte ridicate pentru veniturile mari și foarte mari. Guvernul nostru l-a instituit urmînd alte guverne imperialiste. Dar impozitul rămîne în mare măsură o ficțiune, literă moartă, deoarece, în primul rînd, banii se depreciază din ce în ce mai repede, iar în al doilea rînd, veniturile sînt tănuite cu atît mai mult cu cît ele provin în mai mare măsură din speculă și cu cît secretul comercial este mai bine păstrat.

Pentru ca impozitul să fie un impozit real, și nu unul fictiv, este necesar un control real, care să nu rămînă pe hîrtie. Iar controlul activității capitaliștilor este cu neputință atîta timp cît el rămîne un control birocratic, căci birocrăția este ea însăși legată și împletită prin mii de fire de burghezie. De aceea, în statele imperialiste din Europa occidentală, indiferent dacă sînt monarhii sau republici, asanarea finanțelor se obține numai cu prețul introducerii „obligativității muncii“, care creează pentru muncitori condiții de *ocnă militară* sau de *robie militară*.

Controlul birocratic-reacționar, iată singurul mijloc de care se folosesc statele imperialiste, inclusiv republicile democratice, Franța și America, pentru a arunca greutatea războiului în spinarea proletariatului și a masei muncitoare.

Contradicția fundamentală a politicii duse de guvernul nostru constă în aceea că — pentru a nu se certa cu burghezia, pentru a nu rupe „coaliția“ cu ea — el este nevoit să instituie un control birocratic-reacționar, pe care-l numește „democratic-revoluționar“, înșelînd poporul la fiecare pas, iritînd și îndîrjind masele, care abia de curînd au doborât țarismul.

Măsurile democratice-revoluționare, care grupează în asociații tocmai clasele asuprite, muncitorii și țărani, tocmai masele, ar permite să se instituie controlul cel mai real *asupra celor bogați* și să se ducă cu mult succes lupta împotriva tănuirii veniturilor.

Se încearcă încurajarea circulației cecurilor pentru a se combate emiterea excesivă de bani-hîrtie. Pentru cei săraci este o măsură fără importanță, deoarece sărăcimea oricum trăiește de azi pe mâine, își încheie într-o săptămînă

„ciclul economic“, înapoind capitaliștilor cei câțiva gologani pe care reușește să-i câștige. Pentru cei bogați, ea ar putea avea o însemnătate deosebită; ea ar da statului, mai ales asociată fiind cu măsuri ca naționalizarea băncilor și desființarea secretului comercial, posibilitatea de a controla efectiv veniturile capitaliștilor, de a le stabili efectiv impozitele, de „a democratiza“ efectiv sistemul financiar (și de a-l redresa totodată).

Dar aici există o piedică: teama de a nu știrbi privilegiile burgheziei, de a nu rupe „coaliția“ cu ea. Fără a se lua măsuri cu adevărat revoluționare, fără a se întrebuița constrângerea cea mai puternică, capitaliștii nu se vor supune nici unui control, nu-și vor da în vileag bugetele, nu vor pune rezervele lor de bani „sub controlul“ statului democratic.

Naționalizînd băncile, introducînd prin lege circulația obligatorie a cecurilor pentru toți cei avuți, desființînd secretul comercial, introducînd confiscarea averii pentru tănuirea veniturilor etc., muncitorii și țărani, grupați în asociații, ar putea transforma ușor acest control într-un control real și universal, într-un control exercitat asupra celor avuți, într-un control care să restituie tezaurului banii de hîrtie emiși, acesta luîndu-i înapoi de la cei care-i posedă, de la cei care îi ascund.

Pentru asta e necesară dictatura revoluționară a democrației, condusă de proletariatul revoluționar, adică democrația trebuie să devină revoluționară *în fapt*. Iată esența problemei. Tocmai asta nu vor socialiștii-revoluționari și menșevicii noștri, care înșală poporul fluturînd *stindardul* „democrației revoluționare“ și sprijinind de fapt politica birocratică-reacționară a burgheziei, a cărei deviză este, ca întotdeauna: „après nous le déluge“ — după noi potopul!

Noi nici nu ne dăm de cele mai multe ori seama cît de adînc s-au cuibărit în noi deprinderile și prejudecățile antidemocratice în ceea ce privește caracterul „sacru“ al proprietății burgheze. Cînd un inginer sau un bancher dă publicității date asupra veniturilor și cheltuielilor muncitorului, asupra câștigurilor și productivității muncii acestuia, faptul este privit arhilegal și drept. Nimeni nu

se gîndește să vadă aici o tentativă de amestec în „viața particulară“ a muncitorului, „o spionare sau un denunț“ din partea inginerului. Societatea burgheză consideră munca și cîștigul muncitorilor salariați o carte deschisă *a ei*, în care orice burghez are dreptul să se uite oricînd, să demaște oricînd că muncitorul face „lux“, că trăiește în „lenevie“ etc.

Dar controlul invers? Ce ar fi dacă sindicatele salariaților, ale funcționarilor de birou, ale *personalului casnic* ar fi chemate de statul *democratic* să verifice veniturile și cheltuielile capitaliștilor, să publice date în această privință, să dea concurs guvernului în lupta împotriva ascunderii veniturilor?

Ce urlate sălbatice ar scoate atunci burghezia împotriva „spionării“, împotriva „denunțurilor“! Cînd „stăpîinii“ controlează pe servitori, iar capitaliștii pe muncitori, faptul este considerat ca firesc, viața particulară a omului care muncește și este exploatat *nu* e socotită inviolabilă. Burghezia este în drept să ceară socoteală fiecărui „rob salariat“, ea poate să-i facă oricînd publice veniturile și cheltuielile. Dar o încercare a celor asupriți de a controla pe asupritor, de a da în vileag veniturile și cheltuielile *acestuia*, de a-i dezvălui luxul chiar și în timp de război, cînd acest lux aduce foamete și decimarea armatelor pe front, — o, nu, burghezia nu va admite „spionare“ și „denunțuri“!

Problema este mereu aceeași: dominația burgheziei este *incompatibilă* cu democratismul cu adevărat revoluționar, cu adevăratul democratism. În secolul al XX-lea, într-o țară capitalistă, nu poți fi democrat revoluționar *dacă te temi* să pășești spre socialism.

PUTEM PAȘI ÎNAINTE DACĂ NE E TEAMĂ SĂ PĂȘIM SPRE SOCIALISM?

Cititorul educat în spiritul ideilor oportuniste curente ale socialiștilor-revoluționari și ale menșevicilor, la expunerea de mai sus, poate aduce ușor următoarea obiecție: cele mai multe dintre măsurile prezentate aici nu mai sînt în fond democratice, ci măsuri socialiste!

Această obiecție curentă (sub o formă sau alta) în presa burgheză, socialist-revoluționară și menșevică, constituie o apărare de pe poziții reacționare a capitalismului înapoiat, apărare înveșmântată în haine struviste. Se pretinde că n-am fi maturizați pentru socialism, că ar fi prematur „să introducem“ socialismul, că revoluția noastră este o revoluție burgheză, de aceea trebuie să fim slugile burgheziei (deși încă acum 125 de ani marii revoluționari burghezi din Franța au făcut ca revoluția lor să fie mare prin *teroarea* împotriva tuturor asupritorilor, atât moșieri cât și capitaliști !).

Pseudomarxiștii care slujesc burghezia, cărora li s-au alăturat și socialiștii-revoluționari și care judecă așa, înțeleg ei oare (dacă e să pornim de la bazele teoretice ale opiniei lor) ce este imperialismul ? ce sînt monopolurile capitaliste ? ce este statul ? ce este democrația revoluționară ? Căci, dacă înțelegi toate acestea, nu se poate să nu admiți că nu poți pași înainte fără a pași spre socialism.

Toată lumea vorbește de imperialism. Dar imperialismul nu este altceva decît capitalism monopolist.

Că și în Rusia capitalismul a devenit monopolist, o dovedesc destul de concret „Produgol“, „Prodamet“, sindicatul zahărului etc. Și tot sindicatul zahărului ne oferă un exemplu concret de transformare a capitalismului monopolist în capitalism monopolist de stat.

Dar ce e statul ? Este organizația clasei dominante, — de pildă, în Germania a iuncherilor și a capitaliștilor. Din această cauză, ceea ce Plehanovii germani (Scheidemann, Lensch etc.) numesc „socialism de război“ nu este în realitate decît un capitalism monopolist de stat din timp de război sau, mai simplu și mai clar, ocnă militară pentru muncitori, paza militară a profiturilor capitaliștilor.

Încercați ca *în locul* statului iuncherilor și capitaliștilor, în locul statului moșieresc-capitalist să puneți statul *democrat-revoluționar*, adică un stat care desființează pe cale revoluționară *orice* privilegii, care nu se teme să înfăptuiască pe cale revoluționară democratismul cel mai deplin. Veți vedea că într-un stat realmente democrat-revoluționar capitalismul monopolist de stat înseamnă,

fatal, inevitabil, un pas, ba chiar mai mulți pași spre socialism !

Căci dacă o întreprindere capitalistă foarte mare devine monopol, înseamnă că ea deservește întregul popor. Dacă ea a devenit monopol de stat, înseamnă că statul (adică organizația înarmată a populației și, în primul rînd, a muncitorilor și a țăranilor, cu condiția existenței democratismului *revoluționar*) conduce întreaga întreprindere — în interesul cui ?

— fie în interesul moșierilor și al capitaliștilor, și atunci avem nu un stat democrat-revoluționar, ci unul birocratic-reacționar, o republică imperialistă ;

— fie în interesul democrației revoluționare, și atunci *tocmai aici avem un pas spre socialism.*

Căci socialismul nu este decît pasul imediat următor monopolului capitalist de stat. Sau, cu alte cuvinte : socialismul nu este decît monopol capitalist de stat *pus în slujba întregului popor* și care în această măsură încetează de a mai fi monopol capitalist.

Aici cale de mijloc nu există. Dezvoltarea obiectivă face ca de la *monopoluri* (iar războiul a înzecit numărul, rolul și importanța lor) *să nu se poată păși înainte fără a păși spre socialism.*

Ori ești democrat-revoluționar în fapt, și atunci nu te temi să pășești spre socialism.

Ori te temi să pășești spre socialism, și condamni, asemenea Plehanovilor, Danilor, Cernovilor, pașii făcuți în această direcție, aducînd argumente ca acelea că revoluția noastră este o revoluție burgheză, că socialismul nu poate fi „introdus“ etc., — și atunci te rostogolești inevitabil spre Kerenski, Miliukov și Kornilov, adică înăbuși în mod *birocratic-reacționar* tendințele „democrat-revoluționare“ ale maselor muncitorești și țărănești.

Cale de mijloc nu există.

Iată contradicția fundamentală a revoluției noastre.

În istorie în general, și în special în timp de război, nu poți sta pe loc. Trebuie să mergi ori înainte, ori înapoi. În Rusia secolului al XX-lea, care a cucerit pe cale revoluționară republica și democratismul, *nu poți merge înainte fără să mergi spre socialism, fără să faci pași*

spre socialism (pași care sînt în funcție de nivelul tehnicii și al culturii: marea gospodărie mecanizată nu poate fi „introdusă” în agricultura țărănească, după cum ea nu poate fi desființată în producția zahărului).

Iar a te teme să mergi înainte *înseamnă* a merge înapoi, lucru cu care se și îndeletnicesc d-nii Kerenskii, în aplauzele entuziaste ale Miliukovilor și Plehanovilor, cu complicitatea prostească a Țeretelilor și Cernovilor.

Aceasta e dialectica istoriei: războiul a accelerat la extrem transformarea capitalismului monopolist în capitalism monopolist de stat apropiind *astfel* extrem de mult omenirea de socialism.

Războiul imperialist este ajunul revoluției socialiste. Și asta nu numai pentru că războiul cu ororile lui generează insurecția proletară — nici o insurecție nu va crea socialismul dacă el nu e maturizat economic —, ci pentru că capitalismul monopolist de stat constituie cea mai desăvîrșită pregătire *materială* a socialismului, este *pragul* lui, cea treaptă a scării istorice între care (treaptă) și treapta numită socialism *nu există altă treaptă intermediară*.

Socialiștii-revoluționari și menșevicii noștri privesc în mod doctrinar problema socialismului, prin prisma doctrinei învățate pe de rost și prost înțelese. Ei prezintă socialismul ca pe un viitor îndepărtat, necunoscut, nebulos.

Socialismul însă privește astăzi spre noi prin toate ferestrele capitalismului contemporan, el se profilează în mod direct, *practic*, în fiecare măsură importantă care reprezintă un pas înainte pe baza capitalismului contemporan.

Ce este obligativitatea generală a muncii ?

Ea constituie un pas înainte pe baza capitalismului monopolist contemporan, un pas în direcția reglementării vieții economice în ansamblu, după un plan general, un pas spre economisirea muncii poporului, spre preîntîmpinarea irosirii ei de către capitalism.

În Germania, iuncherii și capitaliștii introduc obligativitatea generală a muncii, care devine inevitabilă ocnă militară pentru muncitorii.

Luați însă aceeași instituție și gândiți-vă la însemnătatea pe care ar avea-o ea într-un stat democrat-revoluționar. Sistemul obligativității generale a muncii, introdus și reglementat de Sovietele de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor, *nu este încă socialism, dar nu mai este nici capitalism*. El este *un mare pas spre socialism*, pas de la care, în condițiile menținerii unei depline democrații, nu mai este posibilă o întoarcere la capitalism decît prin acte de violență bestială împotriva maselor.

LUPTA ÎMPOTRIVA SITUAȚIEI ECONOMICE DEZASTRUOASE ȘI RĂZBOIUL

Chestiunea măsurilor necesare în vederea luptei împotriva catastrofei iminente ne duce la elucidarea unei alte chestiuni extrem de importante, aceea a legăturii dintre politica internă și cea externă, sau, cu alte cuvinte, a raportului dintre un război imperialist, de cotropire, și un război revoluționar, proletar, dintre un război criminal, prădalnic, și un război drept, democratic.

Toate măsurile de luptă împotriva catastrofei pe care le-am descris mai sus ar mări nespuse de mult, după cum am mai amintit, capacitatea de apărare sau, cu alte cuvinte, puterea militară a țării. Asta pe de o parte. Pe de altă parte însă, ele nu pot fi puse în practică fără a transforma războiul de cotropire într-un război drept, adică a transforma războiul dus de capitaliști, în interesul capitaliștilor, într-un război dus de proletariat, în interesul tuturor celor ce muncesc și sînt exploatați.

Naționalizarea băncilor și a sindicatelor, însoțită de desființarea secretului comercial și de introducerea controlului muncitoresc asupra capitaliștilor, ar însemna într-adevăr nu numai o economisire considerabilă a muncii poporului și posibilitatea de a face economii de forțe și de mijloace, ci și o îmbunătățire a situației *maselor* muncitoare, adică a majorității populației. După cum toată lumea știe, organizarea economică are o importanță ho-

tăritoare în războiul contemporan. Rusia are cereale, cărbune, petrol, fier în cantități suficiente; în această privință, situația noastră este mai bună decît a oricărei țări beligerante din Europa. Dacă ar lupta împotriva situației economice dezastruoase prin mijloacele mai sus arătate, canalizînd spre această luptă inițiativa maselor, îmbunătățind situația lor, naționalizînd băncile și sindicatele, Rusia s-ar folosi de revoluția și de democratismul ei pentru a ridica întreaga țară la o treaptă de organizare economică infinit mai înaltă.

Dacă în locul „coaliției” cu burghezia, care frînează toate măsurile de control și sabotează producția, socialiștii-revoluționari și menșevicii ar fi realizat în aprilie trecerea puterii în mîna Sovietelor și și-ar fi folosit forțele nu pentru a intra în „cadriul ministerial” și pentru ca să roadă ca niște birocrați, împreună cu cadeții, fotoliile de miniștri, de miniștri adjuncți etc. etc., ci pentru a conduce pe muncitori și pe țărani în exercitarea controlului lor *asupra* capitaliștilor, în războiul lor *împotriva* capitaliștilor, — Rusia ar fi acum o țară într-o transformare economică totală, pămîntul ar fi dat țăranilor, băncile ar fi naționalizate (și acestea sînt bazele economice fundamentale ale vieții contemporane), adică ea ar fi din acest punct de vedere *superioară* tuturor celorlalte țări capitaliste.

Capacitatea de apărare, puterea militară a unei țări în care băncile sînt naționalizate este *superioară* aceleia a unei țări în care băncile rămîn în mîna particularilor. Puterea militară a unei țări țărănești în care pămîntul se află în mîna comitetelor țărănești este *superioară* aceleia a unei țări în care există proprietatea moșierească.

Se obișnuiește să se vorbească mereu de patriotismul eroic și de minunile de vitejie săvîrșite de francezi în 1792—1793. Se uită însă condițiile materiale, istorico-economice, care au făcut posibile asemenea minuni. Lichidarea cu adevărat revoluționară a feudalismului perimat, trecerea întregii țări — și asta cu o rapiditate, cu o hotărîre, cu o energie, cu o abnegație cu adevărat democrat-revoluționare — la un mod de producție superior, țăranii devenind proprietari de pămînt liberi, — iată condițiile

materiale, economice care au salvat Franța cu o rapiditate „miraculoasă“, *regenerîndu-i, reînnoindu-i* baza economică.

Exemplul Franței dovedește un singur lucru: pentru a-i asigura Rusiei capacitatea de apărare, pentru a se ajunge și aici la „minuni“ de eroism în masă, tot ce este vechi trebuie șters de pe fața pămîntului cu intransigență „iacobină“; Rusia trebuie să se reînnoiască, să se regenereze *economicește*. Or, în secolul al XX-lea, acest lucru nu poate fi realizat prin simpla înlăturare a țarismului (Franța nu s-a mărginit la atît acum 125 de ani). Acest lucru nu poate fi realizat nici chiar numai prin desființarea pe cale revoluționară a proprietății moșierești asupra pămîntului (iar noi n-am făcut nici măcar atîta, pentru că socialiștii-revoluționari și menșevicii au trădat țărănimia!), numai prin trecerea pămîntului în mîna țărănimii. Căci trăim în secolul al XX-lea, stăpînirea pămîntului *fără stăpînirea băncilor* nu poate duce la regenerarea, la înnoirea vieții unui popor.

Reînnoirea bazei materiale, a bazei de producție a Franței, la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, a fost legată de reînnoirea politică și spirituală, de dictatura democrației revoluționare și a proletariatului revoluționar (care nu se separase încă de democrație, ci mai era încă aproape contopit cu ea), de dezlănțuirea unui război necruțător împotriva a tot ce era reacționar. Întregul popor, și îndeosebi masele, adică clasele *asuprite*, au fost cuprinse de un entuziasm revoluționar fără margini; războiul era socotit de *toată lumea* un război drept, un război de apărare, cum *a și fost de fapt*. Franța revoluționară se apăra împotriva Europei reacționare monarhiste. Nu în 1792—1793, ci mulți ani după aceea, *după* victoria reacțiunii în interiorul țării, dictatura contrarevoluționară a lui Napoleon a transformat războaiele duse de Franța, din războaie de apărare, în războaie de cucerire.

Dar în Rusia? Noi continuăm să ducem un război imperialist în interesul capitaliștilor, în alianță cu imperialiștii, în virtutea tratatelor secrete încheiate de țar cu capitaliștii din Anglia etc., care prin aceste tratate a

făgăduit capitaliștilor ruși că-i va lăsa să jefuiască alte țări, Constantinopolul, Lvovul, Armenia etc.

Atîta timp cît Rusia nu va fi propus o pace dreaptă și nu va fi rupt cu imperialismul, războiul rămîne, în ceea ce o privește, un război nedrept, reacționar, un război de cotropire. Caracterul social al războiului, adevărata lui semnificație sînt determinate nu de locul în care se află trupele inamicului (după cum cred socialiștii-revoluționari și menșevicii, care au ajuns la concepția vulgară a țaranului înapoiat). *Ce fel de politică* continuă războiul („războiul este continuarea politicii“), *care clasă* duce războiul și în ce scop, iată ce determină acest caracter al războiului.

Cînd tîrăști masele într-un război tîlhăresc în virtutea unor tratate secrete, nu poți spera în entuziasmul lor. Clasa de avangardă a Rusiei revoluționare, proletariatul, își dă seama din ce în ce mai limpede de caracterul criminal al războiului, și burghezia nu numai că n-a putut zdruncina această convingere a maselor, ci, dimpotrivă, se întărește conștiința faptului că războiul este un război criminal. În Rusia, proletariatul *ambelor capitale* a devenit net internaționalist !

Cum mai poate fi vorba de entuziasm al maselor pentru război !

Politica internă și cea externă sînt indisolubil legate între ele. Nu se poate asigura capacitatea de apărare a țării fără un eroism neprecupețit din partea poporului, care realizează cu curaj și cu hotărîre mari prefaceri economice. Nu se poate face ca eroismul să se nască în mase fără a rupe cu imperialismul, fără a propune tuturor popoarelor o pace democratică, fără a transforma astfel războiul criminal prădalnic și de cotropire într-un război drept, de apărare, revoluționar.

Numai o ruptură consecventă, fără rezerve, cu capitaliștii, atît în ceea ce privește politica internă cît și politica externă, poate salva revoluția noastră și țara noastră, strînse astăzi în chingile de fier ale imperialismului.

DEMOCRAȚIA REVOLUȚIONARĂ ȘI PROLETARIATUL REVOLUȚIONAR

Pentru a fi cu adevărat revoluționară, democrația Rusiei contemporane trebuie să acționeze în cea mai strânsă alianță cu proletariatul, sprijinind lupta proletariatului, singura clasă revoluționară pînă la capăt.

Iată bilanțul la care duce examinarea problemei mijloacelor de luptă împotriva catastrofei de proporții înspăimîntătoare care ne amenință inevitabil.

Războiul a generat o criză de atît de vastă proporții, a dus la o atît de mare încordare a forțelor materiale și spirituale ale poporului, a dat atît de grele lovituri întregii organizații sociale contemporane, încît omenirea a ajuns în fața alternativei: ori să piară, ori să-și încredințeze soarta clasei celei mai revoluționare în vederea trecerii cît mai grabnice și mai radicale la un mod superior de producție.

Datorită unui șir de cauze istorice — starea de înapoiere mai accentuată a Rusiei, neasemuitele greutăți provocate de război, descompunerea totală a țarismului, tradițiile —, încă foarte vii ale anului 1905 — revoluția a izbucnit în Rusia înainte de a izbucni în alte țări. Revoluția a făcut ca în cîteva luni Rusia să ajungă din urmă, sub raportul orînduirii *politice*, țările înaintate.

Dar acest lucru nu e suficient. Războiul este neîndurător, el pune problema cu implacabilă acuitate: ori vom pieri, ori vom ajunge din urmă țările înaintate și le vom întrece *și din punct de vedere economic*.

Lucrul este posibil, deoarece avem în față experiența unui mare număr de țări înaintate, avem de-a gata rezultatele la care a ajuns tehnica și civilizația lor. Creșterea în Europa a protestului împotriva războiului, atmosfera revoluției muncitorești mondiale care se maturizează, constituie un sprijin moral pentru noi. Libertatea democrat-revoluționară, excepțional de rară în timpul unui război imperialist, ne îmboldește, ne dă ghes.

Ori vom pieri cu toții, ori ne vom avînta cu pînzele întinse înainte. Iată cum pune problema istoria.

Atitudinea proletariatului față de țărănime într-un asemenea moment confirmă — cu modificările necesare — vechea teză bolșevică: țărănimea trebuie să fie smulșă de sub influența burgheziei. Iată unica cheazășie a salvării revoluției.

Iar țărănimea este reprezentantul cel mai numeros al întregii mase mic-burgheze.

Socialiștii-revoluționari și menșevicii noștri și-au asumat un rol reacționar, acela de a menține țărănimea sub influența burgheziei, de a îndrepta țărănimea spre o coaliție cu burghezia, și nu cu proletariatul.

Masele învață repede din experiența revoluției. Iar politica reacționară a socialiștilor-revoluționari și a menșevicilor dă faliment: ei au fost înfrinți în Sovietele din ambele capitale ⁷⁶. În ambele partide democratice mic-burgheze se întărește opoziția „de stînga”. La 10 septembrie 1917, la Petrograd, la conferința orășenească a socialiștilor-revoluționari, socialiștii-revoluționari *de stînga*, care tind spre o alianță cu proletariatul și resping alianța (coaliția) cu burghezia, au obținut o majoritate de două treimi.

Socialiștii-revoluționari și menșevicii repetă într-una opoziția atît de mult îndrăgită de burghezie: burghezie-democrație. Este o opoziție în fond tot atît de absurdă ca și o eventuală comparație între kilograme și metri.

Există o burghezie democratică, există și o democrație burgheză, și trebuie să fii total ignorant, atît în materie de istorie, cît și în materie de economie politică, ca să negi acest lucru.

Socialiștii-revoluționari și menșevicii au avut nevoie de această falsă opoziție pentru a ascunde faptul indiscutabil că între burghezie și proletariat se află *mica burghezie*. Datorită situației ei economice de clasă, aceasta oscilează inevitabil între burghezie și proletariat.

Socialiștii-revoluționari și menșevicii împing mica burghezie spre o alianță cu burghezia. Iată care este fondul întregii lor „coaliții”, al întregului guvern de coaliție, al întregii politici pe care o duc Kerenski, semicadet tipic. După o jumătate de an de revoluție, această politică a dat un faliment total.

Cadeții jubilează : revoluția, zic ei, a dat faliment, ea *nu* a putut face față nici războiului, nici dezastrului economic.

Nu este adevărat. Cei care au dat faliment sînt *cadeții* și *socialiștii-revoluționari dimpreună cu menșevicii*, dat fiind că acest bloc (alianță) a guvernat Rusia timp de o jumătate de an ; în aceste șase luni situația economică a devenit și mai dezastruoasă, complicînd și agravînd situația militară.

Cu cît va fi mai total falimentul *alianței* burgheziei cu *socialiștii-revoluționari* și cu *menșevicii*, cu atît mai repede *va învăța* poporul. Cu atît mai ușor va găsi el soluția *justă* : alianța țărănimii sărace, adică a majorității țărănilor, cu proletariatul.

10—14 septembrie 1917

Conferință zimmerwaldiană va fi trimis un delegat care va primi instrucțiuni să părăsească imediat conferința și să se retragă din Uniunea zimmerwaldiană „dacă conferința se va pronunța pentru o apropiere, sub orice formă, de social-șoviniști sau pentru o examinare în comun a problemelor ridicate“ (Opere complete, vol. 32, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 71). Această hotărâre a fost confirmată și la ședința C.C. din 16 (29) august, care a desemnat reprezentanții C.C. al P.M.S.D.(b) din Rusia la Conferința zimmerwaldiană.

În procesele-verbale ale C.C. al P.M.S.D.(b) din Rusia din 1917 care s-au păstrat nu există indicii că documentul „Cu privire la problema Zimmerwaldului“, în care Lenin ridică încă o dată problema ieșirii imediate din Uniunea zimmerwaldiană, ar fi fost discutat la o ședință sau la plenara C.C.

Cea de-a III-a Conferință zimmerwaldiană a avut loc la Stockholm la 5—12 septembrie 1917. În legătură cu aceasta, vezi articolul lui V. I. Lenin „Sarcinile partidului nostru în cadrul Internaționalei (În legătură cu cea de-a III-a Conferință zimmerwaldiană)“ (vezi volumul de față, p. 284—286). — 152.

- 73 În legătură cu noile alegeri pentru Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd, la ședința din 23 august (5 septembrie) 1917 a secției muncitori a Sovietului s-a pus problema modificării sistemului de alegeri pentru Soviet, pe baza căruia muncitorii alegeau un delegat la o mie de oameni, iar soldații un delegat din partea fiecărei unități militare — companie sau echipaj. Ca urmare a acestui fapt, soldații aveau în Soviet un număr mult mai mare de deputați decât muncitorii. Secția muncitori a adoptat cu majoritate de voturi rezoluția propusă de bolșevici, în care se arăta că sistemul alegerilor pentru Soviet trebuie modificat și organizat pe baza principiului reprezentării proporționale: un delegat la o mie de alegători. Ședința din 25 august (7 septembrie) a secției soldați n-a adoptat însă propunerea. Socialiștii-revoluționari au reușit să facă să fie adoptată rezoluția propusă de ei, care menținea intact vechiul sistem de alegeri. — 154.
- 74 „Proiect de rezoluție cu privire la momentul politic actual“ a fost întocmit de Lenin pentru a fi prezentat la plenara Comitetului Central al partidului care urma să aibă loc la 3 (16) septembrie. La 3 (16) septembrie n-a avut însă loc o plenară, ci o ședință ordinară a C.C., la care n-a fost dezbătută problema situației politice. În procesele-verbale ale C.C. al P.M.S.D.(b) din Rusia din 1917 care s-au păstrat nu există indicii că proiectul de rezoluție ar fi fost dezbătut în cadrul Comitetului Central. — 155.
- 75 Lucrarea „Catastrofa care ne amenință și cum trebuie să luptăm împotriva ei“ a fost scrisă de Lenin în ilegalitate, la Helsingfors, în zilele de 10—14 (23—27) septembrie 1917. În nr. 25 din 14 (1) octombrie 1917 al ziarului „Rabocii Puti“ au fost

publicate ultimele două capitole din lucrare : „Lupta împotriva dezastrului economic și războiul“ și „Democrația revoluționară și proletariatul revoluționară“. Peste câteva zile, la 19 (6) octombrie, ziarul a publicat următoarea înștiințare : „A apărut o nouă broșură a lui N. Lenin, «Catastrofa care ne amenință și cum trebuie să luptăm împotriva ei»“.

În anii Puterii sovietice, cartea „Catastrofa care ne amenință și cum trebuie să luptăm împotriva ei“ a fost editată de zeci de ori în numeroase limbi ale popoarelor U.R.S.S. Ea a apărut, de asemenea, în limbile engleză, bulgară, spaniolă, chineză, germană, poloneză, cehă, japoneză ș.a. — 163.

- 76 *Consfătuirea democratică din Rusia* a fost convocată de Comitetul Executiv Central esero-menșevic al Sovietelor pentru a lua o hotărâre în problema puterii. Scopul real urmărit de organizatorii consfătuirii era însă de a distrage atenția maselor populare de la faptul că revoluția lua o amploare din ce în ce mai mare. Fixată inițial pentru 12 (25) septembrie, consfătuirea a fost amânată apoi și a avut loc între 14 și 22 septembrie (între 27 septembrie și 5 octombrie) 1917 la Petrograd. Au participat peste 1500 de persoane. Liderii menșevicilor și ai eserilor au luat toate măsurile pentru a reduce reprezentarea maselor muncitorești și țărănești și pentru a spori numărul delegaților trimiși de diverse organizații mic-burgheze și burgheze, asigurându-și astfel majoritatea la consfătuire. Astfel, a fost mărită reprezentarea organelor de autoadministrare ale orașelor, care au primit 300 de locuri, zemstvele au primit 200 de locuri, iar cooperativele, care se aflau în mâna menșevicilor și eserilor, au primit 120 de locuri. Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților însăși, care reprezentau majoritatea covârșitoare a poporului, au primit în total 230 de locuri.

La ședința sa din 3 (16) septembrie, C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia a hotărât ca partidul bolșevic să participe la consfătuire și a trimis organizațiilor de partid locale o scrisoare-circulară în care arăta că este necesar „să depunem toate eforturile pentru a forma un grup cât mai mare și mai încheșat din membrii partidului nostru participanți la consfătuire“ („Correspondența Secretariatului C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia cu organizațiile de partid locale (Martie-octombrie 1917)“, 1957, p. 35). Bolșevicii au luat parte la consfătuire, folosind-o drept tribună pentru demascarea menșevicilor și eserilor.

În scrisoarea „Bolșevicii trebuie să ia puterea“, adresată Comitetului Central, Comitetului din Petrograd și Comitetului din Moscova ale P.M.S.D. (b) din Rusia și în scrisoarea „Marxismul și insurecția“ (vezi volumul de față, p. 252—254, 255—261), adresată Comitetului Central al P.M.S.D. (b) din Rusia, Lenin a trasat tactica bolșevicilor în legătură cu Consfătuirea democratică.

Consfătuirea democratică a adoptat o rezoluție cu privire la organizarea unui preparlament (Consiliul provizoriu al republicii).

Prin instituirea preparlamentului se încerca să se creeze aparența că în Rusia ar fi fost introdus regimul parlamentar. Potrivit hotărârii guvernului provizoriu, preparlamentul urma să fie numai un organ consultativ pe lângă guvern.

La 21 septembrie (4 octombrie), C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia a hotărât să recheme pe bolșevicii din prezidiul consfătuirii, fără a părăsi însă consfătuirea. Cu 9 voturi pentru și 8 contra s-a hotărât ca bolșevicii să nu intre în preparlament. Intrucît voturile s-au împărțit în mod egal, hotărârea definitivă trebuia s-o ia consfătuirea de partid care „urma să se constituie îndată din fracțiunea întrunită la Consfătuirea democratică”. În continuare, în procesul-verbal al ședinței C.C. e notat că la consfătuire s-a hotărât cu 77 de voturi contra 50 participarea la preparlament, și hotărârea a fost confirmată de C.C.

În articolele sale „Eroii falsului și greșelile bolșevicilor”, „Din jurnalul unui publicist. Greșelile partidului nostru” și „Crisa s-a maturizat” (vezi volumul de față, p. 262—270, 271—277, 287—298), Lenin a supus criticii greșelile de tactică ale bolșevicilor față de Consfătuirea democratică; el a cerut categoric ieșirea bolșevicilor din preparlament și a subliniat necesitatea concentrării tuturor forțelor în vederea pregătirii insurecției. Comitetul Central al partidului a luat în discuție propunerea lui Lenin și a adoptat o hotărâre cu privire la ieșirea bolșevicilor din preparlament, înfrângând rezistența lui Kamenev, a lui Rîkov și a altor capitarzi care susțineau ideea participării la preparlament. La 7 (20) octombrie, în ziua deschiderii preparlamentului, bolșevicii au dat citire unei declarații, după care s-au retras. — 171.

- 77 „*Svobodnaia Jizn*” — cotidian; a apărut la Petrograd de la 2 (15) pînă la 8 (21) septembrie 1917, în locul ziarului „*Novaia Jizn*”, interzis de guvernul provizoriu (vezi adnotarea 5). — 197.
- 78 La 31 august (13 septembrie) 1917 Sovietul din Petrograd, pentru prima oară de la înființarea sa, într-o ședință plenară, a adoptat cu o majoritate de 279 de voturi contra 115 și 50 de abțineri rezoluția propusă de fracțiunea bolșevică, care respingea categoric politica de conciliere față de burghezie. Rezoluția chema la trecerea întregii puteri în mâna Sovietelor și trasa un program de transformări revoluționare în țară. După câteva zile, partidul bolșevic a repurtat încă o mare victorie. La 5 (18) septembrie Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din Moscova a adoptat cu o majoritate de 355 de voturi o rezoluție analogă, propusă de bolșevici. — 211.
- 79 *Primul Congres general al Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților din Rusia* a avut loc la Petrograd între 3 și 24 iunie (16 iunie — 7 iulie) 1917. La congres au participat 1 090 de delegați. Bolșevicii, care pe vremea aceea erau în minoritate în Soviete, aveau 105 delegați. Majoritatea covârșitoare a delegaților făceau parte din blocul esero-menșevic și din micile grupări care